

RODNA GRUDA

REVIJA SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE

9 ■ SEPT. ■ 1964

RODNA GRUDA

V. V.

SLAVKO FRAS

IGOR PREŠEREN

MARJAN LIPOVSEK

IGOR PREŠEREN

MARKO ZVOKELJ

JANA

JANA MILČINSKI

TANJA MAURIČ

PO IVANU TAVČARJU

SLIKA NA NASLOVNI
STRANI:
RAJKO GREGORC

SLIKA NA DRUGI STRANI
OVITKA:
STANE LENARDIČ

Najlepši je dopust v doma-
čem kraju

Prijateljsko srečanje

Prireditve podružnic Slo-
venske izseljenske matice

Na svidenje, na svidenje!

Ukrepi za hitrejši dvig
živiljenjskega standarda

Kakšno bo Novo Skopje?

Naselje montažnih hiš
v Litiji

Trije asfaltni trakovi

Upi na olimpijskih igrah

Janez Brodnik med našimi
najboljšimi telovadci

Uspehi jugoslovanskega
filma

Nagrajeni film »Ne joči,
Peter!«

Naši ljudje po svetu

Ugodnejši pogoji
za izseljence

Vprašanja in odgovori

Visoška kronika

Prijetno srečanje z rojaki
v Kamniški Bistrici

Ljub obisk iz Francije

ILUSTRIRANA
REVIJA
SLOVENSKE
IZSELJENSKE
MATICE
V
LJUBLJANI

Rodno grudo izdaja Sloven-
ska izseljenska matica v
Ljubljani. Izhaja dvanajst-
krat na leto. Letna naro-
čina za prekomorske države
je 4 dolarje. Poštnina pla-
čana v gotovini. Ureja ured-
niški odbor. Glavna urednica

ZIMA VRŠCAJ

Urednica in tehnična ured-
nica Ina Slokan. Uredni-
štvo in uprava: Slovenska
izseljenska matica, Ljub-
ljana, Cankarjeva 1/II. Ne-
naročenih rokopisov in slik
ne vračamo. Čekovni račun
pri KB 600-11/608-51. Tisk
tiskarne »Toneta Tomšiča«
v Ljubljani

Toliko srečanj, objemov, smehljajev in solz. Pa toliko zgodb, ki jih je življenje napisalo in med njimi tudi tale: Šel je mlad fant na tuje, ne zaradi kruha, ki ga doma ne primanjkuje, šel je, da spozna svet in da si čimprej prisluži avtomobil... Ni ga sprejel svet z odprtimi rokami. Skozi številna grenka razočaranja je moral. Najhujša pa je bila zavest: sem brez državljanstva. Mati in babica sta jokali, ko sta prebirali pisma, polna hrepenenja: — Nikoli nisem mislil, da mi bo tako težko ob zavesti, da sem za vselej odtrgan od vas, dragi moji, in od rojstnega kraja...

Vse to so zdaj le še moreče sanje in bridek spomin. Kakor tolikim, njemu enakim, mu je domovina z razumevanjem ponudila roko. In med premnogimi, ki so letos po več letih na rodnih tleh objeli svoje drage domače — mater in babico, je bil tudi on.

Naročite

SLO
VEN
SKI
IZSELJENSKI
KO
LE
DAR

19
65

odreži

Naročam

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR
za leto 1965

Pošljite mi izvodov na zadaj navedeni
naslov

izpolni, obrni

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

1965

prinaša zanimive članke, reportaže, črtice, pesmi in številne fotografije iz življenja naših narodov doma in iz življenja naših ljudi v tujini; iz dela njihovih društev in organizacij

Bogata vsebina in grafična oprema koledarja privlači in navdušujeta številne naročnike po vsem svetu

Koledar pošiljamo zvestim čitateljem že v 36 različnih evropskih in prekomorskih držav

Najlepše novoletno darilo za sorodnika ali prijatelja je

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

ki ga naročite pri Slovenski izseljenski matici
Ljubljana, Cankarjeva 1/II
ali pri naših zastopnikih

Cena:

za vse prekomorske države 3.00 dolarje
ali enakovrednost v drugi valuti

za vse prekomorske države 3 dolarje
enakovrednost v drugi valuti

za Francijo, Holandijo, Belgijo in Nemčijo
veljajo že ustaljene cene

odreži

Naslov naročnika:

Ime in priimek

Ulica in številka

Mesto (pošta)

Država

pišejo nam

ALEX FUJS IZ BRANDONA V CANADI

Želim postati vaš naročnik. Prosim, sporočite mi, če lahko dobim slovenski časopis oz. revijo in koliko je naročnina. Če je le mogoče, pošljite mi čimprej kaj slovenskega, kajti dolčas mi je po naši lepi domovini. Vsak dan se spomnim na prelepe domače kraje in na lepe čase, ki sem jih preživel v mladosti. Tujina mi nikdar ne bo mogla nuditi kaj takega. Zato je moja edina želja, da čimprej obiščem rojstno domovino.

MARIA IN JOŽEF ČRNKO IZ SAARBRÜCKNA
V NEMČIJI

Z velikim veseljem prejemamo vašo revijo in koledar. Oba z ženo in otroci radi prebiramo to, drago nam, slovensko čtivo, saj najdemo v njem toliko lepega in zanimivega iz preljube domovine! Tudi MARIBORSKI VEČER večkrat čitamo. Posodi nam ga prijatelj in tako vemo vse, kar se zgodi v domovini. Pošiljam naročnino za revijo in koledar, pristrčno pozdravljam vse pri vas na Matici in vse naše ljudi v domovini!

VIKTOR VRABEC IZ NEMČIJE

Za revijo, koledar in še posebno za stenski koledar se prav lepo zahvaljujem. Ne morete si predstavljati, kako težko pričakujemo vsak mesec novo številko. Radi bi imeli prav vse, da jih bomo potem vezali v knjigo. Moj mali sin ima s takimi rečmi posebno veselje in zanima se za slike in tisk iz Jugoslavije.

Pošiljam vam nekaj naslovov tukajšnjih Slovencev. Morda se bodo naročili na RODNO GRUDO, če jim jo boste poslali na vpogled.

Iskreno vas pozdravljamo!

JENNIE TROHA IZ ZDA

Letos je bilo pri vas na obisku veliko ameriških rojakov. Tako žal mi je, da nisem mogla biti med njimi. No, upam, da se mi želja izpolni naslednje leto. Številni obiski naših izseljencev dokazujejo, da nam je rojstna domovina še vedno najbolj pri srcu! Letos 20. septembra bo 44 let, odkar sem odšla v tujino. A v duhu vem vedno ostala doma.

Spet sem obiskala gospo Mary Stritof. Z veseljem je obnovila naročnino RODNE GRUDE, ki jo z zanimanjem prebira, čeprav je že v visokih letih. Živi

sama v lepi hiši, ker je že nekaj let vdova. Kratkočasi se z obdelovanjem vrta, vsa hiša je obdana z rožami. Rada bi dobila mlajšo prijateljico, ki ima avto, da bi skupaj živeli. Z avtom bi opravili vse potrebno, ker gospo Stritof muči reuma. Če bi se katera resno zanimala za to ponudbo, naj piše na naslov: Mrs. Mary STRITOF, 2452-11th St., Cuyahoga Falls, Ohio, USA. Gospa Stritof je živahnega duha, prijazna in družabna žena, pa bo tisti, ki bi se ji pridružila, prijetno živeti z njo.

Pošiljam vam novo naročnino RODNE GRUDE za mojega sina, ki živi v Dayton, Ohio, 200 milj od Barbertona, kjer jaz živim. Tudi njega zanima domovina staršev. Rada bi vam pridobila še več novih naročnikov.

Zelo pogrešamo list GLAS NARODA, saj smo z njim izgubili velikega prijatelja, s katerim smo se tako po domače pogovorili. Mrs. Anna Krasna ni zavrгла nobenega mojega dopisa in ni gledala na to, ali je dopis poslal naročnik ali ne. Če je dopis le bil zanimiv, ga je z veseljem priobčila. Mrs. Krasna je spoštovala vsakogar, ki je imel stike z listom. Vsi naročniki ga pogrečajo.

Iskrene pozdrave vsem pri matici in vsem naročnikom RODNE GRUDE.

TOŇI RESNIK IZ AVSTRALIJE

Lepo se zahvaljujem za redno pošiljanje RODNE GRUDE, čeprav sem pozen s plačilom. Pošiljam sedem angleških funtov, dva za naročnino, pet pa za pomoč nesrečnemu Skopju. Tukaj v Avstraliji, kjer živim, je tudi precej Makedoncev in so mi prav dobri prijatelji. Ko sem videl na televiziji in iz knjig, koliko ljudi je ostalo brez svojih najdražjih in brez strehe, sem se milo razjokal.

PEPCA BAVDAŽ IZ ARGENTINE

Ko sem pred sedemnajstimi leti zapustila s svojimi otroki našo prelepo domovino, se mi je trgalo srce od bolečin. Šli smo za možem in očetom, ki ga je življenje zaneslo v svet. Veselili smo se snidenja, ki je bilo lepo, a kljub temu je tujina zahtevala od nas veliko trpljenja in nesreč. Najtežji udarec smo doživeli pred petimi leti, ko je moj osemnajstletni sin Slavko umrl pri prometni nesreči z vlakom. Ostal nam je še Peter, ki je naročnik RODNE GRUDE. Kar lepo zdaj bere in piše slovensko, čeprav ni nikdar obiskoval slovenskih šol, obenem pa spoznava iz naše revije prelepo rojstno domovino. Zdaj študira na univerzi v Cordobi za inženirja v letalstvu.

Lani sta bila na obisku pri vas dva Slovenca iz Barilocha. Vrnila sta se vsa srečna, ker sta spet videla rojstni kraj in tudi nam, vsem Slovencem tukaj, sta priredila pravcati praznik, ko sta prikazovala filme in slike domačih krajev.

Sporočam še, da sem nakazala naročnino za RODNO GRUDO in prosim, da mi jo še v bodoče redno pošiljate.

Najlepši dopust je v domačem kraju

V. V.

Foto: S. Lenardič

*Pri prihodu vlaka, ki je pripeljal rojake
iz Zahodne Nemčije*

Tako pravijo naši rojaki iz evropskih držav, ki v zadnjih desetih letih zvesto prihajajo na obisk rojstne domovine, da bi doma, pri svojcih, znancih in prijateljih preživeli svoje počitnice. Skupine in posebni vlaki so postali že tradicija, ki potrjuje, da je domovina le ena in da se ptice selivke najraje vračajo v rodno gnezdo.

Letos so rojaki iz evropskih držav začeli prihajati avgusta. Tako je prva skupina, 74 rojakov iz Pas de Calaisa v Franciji prispela 1. avgusta pod vodstvom dolgoletnega društvenega delavca in vodja skupin obiskovalcev Ivana Demšarja, tajnika Združenja Jugoslovancev v severni Franciji. Vrnili so se 30. avgusta.

Istega dne, nekaj ur kasneje je prispela prva skupina iz Holandije. V večini so bili člani društva »Edinost«, vodil pa jih je Herman Bieske. Šestdeset rojakov te skupine se je vrnilo v Holandijo 26. avgusta.

Drugo skupino iz Holandije, 70, v kateri je bilo več članov društva »Sv. Barbara«, je vodil Franc Gril. V Slovenijo je prispela 5. avgusta in ostala na počitnicah v domovini do 28. avgusta.

Popoldne istega dne pa je potovala skozi Ljubljano skupina članov društva »Bratstvo-Jedinstvo« iz Pariza in okolice pod vodstvom predsednika društva Ivana Pastorčiča. Potniki te skupine so bili namenjeni delno v Prekmurje, v glavnem pa na Hrvaško. Odpotovali so 3. septembra.

Iz Nemčije je prispelo letos na obisk 9. avgusta 420 rojakov in njihovih daljnih sorodnikov, tamkajšnjih domačinov. Za organizacijo izleta sta vestno poskrbela rojaka Jože Jaklič in Martin Kink. Nekateri so se vrnili 31. avgusta, nekateri pa kasneje. Po podatkih potovalne agencije Reisebüro v Essnu je letos skupno odšlo na obisk domovine 1050 Jugoslovancev.

Poseben vlak je pripeljal 10. avgusta skupino 486 rojakov iz Francije, pokrajina Moselle, to je iz Merlebacha-Freyminga in okolice. Glavni vodja

transporta je bil Anton Jazbinšek, pomagali pa so mu seveda tudi drugi rojaki raznih društev, ki že več let skrbijo za skupine. Dolgoletne izkušnje se bogato obrestujejo, skupinski obiski iz leta v leto bolj potekajo. Posebni vlak se je vrnil 2. septembra.

Vse skupine so pozdravili na obmejni postaji na Jesenicah predstavniki Slovenske izseljenske matice.

Med številnimi rojaki je obiskal urad Izseljenske matice tudi predsednik društva Jugoslavije iz Seraingia v Belgiji Josip Salamun. Na sliki od desne: Josip Salamun, Jože Martinčič iz Francije, predsednica Izseljenske matice Zima Vrščaj in Josip Lasič iz Belgije

Sliki zgoraj in spodaj: S sprejema predstavnikov slovenskih izseljencev, ki ga je priredila predsednica glavnega odbora SZDL Slovenije Vida Tomšič

Foto: E. Selhaus

Pa še ena slika s sprejema pri podpredsedniku SFR Jugoslavije Aleksandru Rankoviću v Zveznem izvršnem svetu v Beogradu 30. junija letos

Foto: Tanjug

Prijateljsko srečanje

SLAVKO FRAS

V torek, 28. julija, je bilo v ljubljanskem Klubu poslancev prijateljsko srečanje predstavnikov slovenskih izseljencev, ki so bili na obisku v stari domovini, s predstavniki javnega in političnega življenja slovenskega glavnega mesta. Priredila ga je predsednica glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije tovarišica Vida Tomšič.

V prijetnem vzdušju so potekali številni pogovori o delu in izkušnjah naših izseljenskih organizacij v Združenih državah. Izseljenci so rade volje in na široko pripovedovali tudi o tem, s kakšnim presenečenjem in navdušenjem so se po dolgih letih spet srečali z domovino, ki so jo nekoč morali zapustiti, ker jim ni nudila zaslužka, in na kakšne izredne spremembe v življenju in izgledu dežele so naleteli.

Prijateljskega srečanja so se udeležili glavna tajnica Progresivnih Slovenk Amerike Josie Zakrajšek, podpredsednica Progresivnih Slovenk Amerike Tončka Urbanc, predsednik Glasbene matice v Clevelandu Anton Schubel, ki je tovarišici Vidi Tomšič poklonil lep šopek cvetja, dalje so bili navzoči: članica Slovenske ženske zveze Josephine Trunk, predsednik federacije Slovenske narodne podporne jednote za vzhodno Pensilvanijo John Urbas, dolgoletni dopisnik »Prosvete« Anton Garden in številni drugi. Na sprejemu sta bila tudi dva mlada izseljenca iz Kanade Mirko Močnik z ženo.

Od predstavnikov slovenskega javnega in političnega življenja so se srečanja udeležili sekretar glavnega odbora SZDL Franc Kimovec-Žiga, članica republiškega izvršnega sveta Majda Gaspari, šef informacijskega urada pri izvršnem svetu Miloš Bučar, glavni urednik dnevnika »Delo« Jože Smole, glavna urednica publikacij ter predsednica Slovenske izseljenske matice Zima Vrščaj in drugi.

PRIREDITVE PODRUŽNIC SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE

Jaz bi te že rada imela ...

Med prvimi družabnimi prireditvami, ki so jih letos pripravile podružnice Slovenske izseljenske matice za rojake s svojega krajevnega območja, je bilo srečanje v Kamniški Bistrici, kamor je rojake s kamniškega in domžalskega območja 18. julija popoldne povabila podružnica matice iz Kamnika.

Z veseljem moramo naglasiti, da so se prireditelji res vsestransko potrudili, tako z izvirnimi domislicami pri sestavi programa, kakor seveda tudi pri izvedbi, s postrežbo pristnih kranjskih dobrot, z domačo pesmijo in vižami pa s kleno besedo, ki je toplo, bratovsko zvenela. In ne nazadnje tudi s tem, da so se povabljeni zbrali v edinstveno lepi Kamniški Bistrici, ki je bila za nekatere rojake, kakor so navdušeno pripovedovali, novo odkriti biser v bogati zakladnici lepot slovenske zemljice.

Nekaj po drugi uri popoldne smo se zbrali pri spodnji postaji nove velike vzpenjače, ki bo v dobrih petih minutah popeljala turiste na 1666 m visoko Veliko planino. Vzpenjača, ki je po svoji gradnji — brez vmesnih podpornih stebrov — doslej edinstvena v Jugoslaviji, je v zadnji fazi izgradnje. Gondole že vozijo, vendar so nam povedali, da so to le preizkusne vožnje. Računajo pa, da bo namenu vzpenjača izročena čez nekaj tednov — takole konec avgusta. Do tedaj bodo urejeni tudi prostori bifeja na spodnji postaji.

V Kamniški Bistrici
je bilo prijetno,
veselo
in vse tako po domače

Foto: Rajko Gregorc

*Židane volje je bilo na koše.
Takole smo pa skupaj zapeli.
Rojak Tone Šubelj iz
Clevelanda je pa dirigiral
in seveda tudi prepeval
z nami*

Gledali smo navzgor, kjer je bila kakor orlovsko gnezdo pripeta na skale zgornja postaja vzpenjače. Temen oblak je visel nad njo, kakor da se čudi, kaj počenja ta hišica tam zgoraj na robu prepadne strmali. Pa se je od hišice odtrgala gondola, vsa drobcena, in se nam počasi bližala. Še nekaj tednov in gondole bodo stalno vozile navzgor in navzdol domače in tuje turiste, ki prihajajo iskat miru in oddiha na prostrane planote Velike planine, kjer so si v zadnjih letih številni delovni kolektivi postavili počitniške koče. Mnogo milijonov je vloženih v gradnjo nove vzpenjače in mnogo, mnogo truda naših delavcev in strokovnjakov. S ponosom smo zvedeli, da so jo zgradila sama domača podjetja, domači delavci in strokovnjaki. Samo žično vrh smo uvozili iz Avstrije, kjer jo kupujejo tudi druge dežele. Gradnja je terjala ogromno naporov, toda še to so nam povedali — doslej še ni bilo pri delih nobene nesreče.

Nato so avtomobili zavili proti domu v Kamniški Bistrici. Tam so goste že čakali. Godci so zagodli vesele viže. Zastavna fant in dekle (Povšetova Ani, hčerka agilne tajnice kamniške podružnice matice) v narodni noši pa sta gostom za dobrodošlico natočila slivovke in pripela šopke. Oh, kako je naenkrat vseokrog zadišalo po nageljnih in roženkravtu. Kamniške planine prežarjene od poletnega sonca pa so nas še posebej pozdravljale in oklepale v prijazen, domač objem.

Potem — slikanje ob domu, ki bo mnogim — tam v Franciji, na Švedskem, v Holandiji, pa v neštetih deželah Amerike in še kje v ljub, prijazen spomin. Sedli smo za mize. V vazah nas je pozdravljalo planinsko cvetje. V kupicah se je iskriilo dolenjsko vince. Na mizah je bil domač kruh. Pa salama in šunka in pozneje klobase s kislim ze-

ljem in ajdovimi žganci zabeljenimi z ocvirki v lončenih skledah, vse je bilo tako naše in zato dvakrat dobro. In ta harmonikar, le kako je pogruntal, da je vselej segel prav v sredo src, v tiste spomine, ki so najbolj živi in topli, zaigral tisto, najbolj zaželeno, da se je zraven zapelo kar samo od sebe. Peli smo in zapeli so še Pirnatovi fantje. Kakor da bi domači zvonovi zvonili. Zašumela je vaška lipa in dekle je utrgala fantu nagelj in rožmarin. Pa en starček, ki je živel tam — v vinskih gorah. Bodi zdrava, domovina.

Sledile so zdravice, pozdravi. Kamniški župan France Vidervol, predsednik podružnice izseljske matice iz Kamnika tovariš Urbanc, pa predsednica Slovenske izseljske matice Zima Vrščajeva. Kar so povedali bi lahko strnili v eno samo željo: Imejte se lepo pri nas! Med turisti, ki jih vse več prihaja k nam, ste nam vi najbližji in najdražji.

Tončka Urbanc iz Chicaga, Joe Birk iz Clevelanda in Mary Skušek iz Milwaukeeja so nazdravili v imenu rojakov. Tončka Urbančeva je dejala, da si je letos ogledala našo deželo od Triglava do Ohrida, pa je zdaj spet odkrila novo lepoto, novo posebnost naše dežele. Res po raznolikosti svojih naravnih lepot je mala, draga Slovenija najbrž prva dežela na svetu. Joe Birk je 15 let star zapustil domače kraje. Daleč na tujem je zrasel v moža, si nabral življenjske izkušnje. Tudi življenjsko družico si je tam izbral. V Ameriki rojeno Slovenko, njena mati je doma iz Doba pri Domžalah. Dežela staršev jo je navdušila. Mary Skušek iz Milwaukeeja je na tujem že štiri desetletja. Posebej se je spomnila Slovenske izseljske matice, ki je s svojimi publikacijami ustvarila dragoceno in trdno vez med našimi na tujem in rojstno deželo.

V imenu kamniškega turističnega društva je pozdravil rojake dr. Frantar in poklonil darilo prvemu in drugemu govorniku: Tončki Urbanc majolko z nageljni in roženkravtom, in Joeju Birku majolko z dolenskim cvičkom.

Pretoplo in tesno nam je postalo med stenami pa smo bili kar veseli povabila predsednika podružnice matice iz Kamnika tov. Urbanca, da si ogledamo nad domom spomenik v zadnji vojni padlim planincem.

Prav svojevrsten je ta spomenik in zato še posebej globoko seže v srce. Iz hrasta je izrezljan v obliki starega znamenja, podobe na njem pa so podobe iz časa naših borb in zmag pa tudi naše največje bridkosti. Spomini na dneve, ko so se naši ljudje borili pa trpeli in umirali v ječah, taboriščih, padali kot talci, kot borci. Tovariš Urbanc, ki je bil sam partizan, je povedal, da je bilo tod, kjer stoji spomenik, nekoč bojno področje. Težke boje so bojevali naši fantje proti nadmočnemu sovražniku.

Pevci so zapeli partizanske pesmi, niso peli sami, z njimi smo peli vsi. S partizansko pesmijo smo se vračali proti planinskemu domu in posedli okrog miz pred njim.

Spet so zapeli pevci, zagodli godci, spet je zazvenela pesem ob mizah. Posebej je bil ljubek nastop malega parčka v narodni noši. Potem pa sta fant in dekle s kuharicami prinesla slovenske potice — kar cele v modlih. Kuharica jih je na mizi pred gosti razrezala in razdelila. In spet so zazvenele zdravice, pa še in še.

Ko so se vrhovi Kamniških planin zapredli v vijolične meglice, smo videli še vasovanje, da so se rojaki spomnili davnih dni, ko so prepevali pod okni svojih deklet.

Res v Kamniški Bistrici je bilo ta dan prijetno, veselo in vse tako po domače, kakor že dolgo ne.

Celodnevni izlet v lepo okolico Vrhnik

Podružnica izseljenske matice na Vrhniku je za rojake s svojega področja, ki so bili letos na obisku, v sredo 29. julija povabila na celodnevni izlet v lepo vrhniško okolico. Izletniki so se zjutraj zbrali pred hotelom Mantova, nato pa so se odpeljali v prelepo vrhniško okolico. Obiskali so znano turistično postojanko Jamnik-Ulovka, muzej v Bistri ter slapove v Peklu pri Borovnici.

Lepo je bilo tudi na Kekcu

MIRKO LICEN

Kakor vsako leto sta tudi letos priredila odbora podružnice Slovenske izseljenske matice in občinski odbor socialistične zveze iz Nove Gorice srečanje rojakov izseljencev, ki so na obisku v rojstnem kraju ter povratnikom iz Južne Amerike. To srečanje v planinskem domu na »Kekcu« nad Novo Gorico je postalo že tradicionalno, saj na to prireditvev prihaja vsako leto večina rojakov izseljencev, ki po več desetletjih obiščejo rodno grudo. Letos je bilo to srečanje 25. julija. Že pred napovedano uro so se pričeli zbirati pred domom, od koder je prav lep razgled na Novo in staro Gorico, Brda, Vipavsko dolino, Kras tja do sinjega morja. Slovesnost je pričel pevski oktet prosvetnega društva iz Šempetra pri Gorici z Gregorčičevo-Ipačvevo »Planinska roža, ohrani bog te v cvetu«... Nato pa je v imenu podružnice SIM pozdravil in jim želel prijetno bivanje med nami njen predsednik Kristjan Bavdaž, v imenu občanov in političnih ter množičnih organizacij občine Nova Gorica pa je govoril predsednik občinskega odbora socialistične zveze Lojze Leban. V svojem govoru je prikazal napredek naše domovine ter omenil, kako so tudi naši izseljenci moralno in materialno podprli gibanje narodnoosvobodilne vojne, za kar se jim prav toplo zahvaljujemo. V imenu glavnega odbora SIM pa je navzoče pozdravil Jože Plevnik. Po govorih je sledil kulturni program, ki so ga izvajali: Šempetrski oktet ter glasbeni trio bratov Mozetič (Miloš, Miran in Mitja) z mlado pevko Zdenko Nibrant. Očarali so navzoče s svojimi izvedbami kakor tudi z ljubkostjo tako, da je bilo marsikatero oko rošno. Zabavni plesni orkester »Galeb« iz Nove Gorice pa je s svojimi stari in novimi vižami spravil na plesišče staro in mlado, kar je trajalo do zore.

S prireditve na Kekcu nad Novo Gorico. Od leve proti desni rojaki: Albert Curk, Valentin Černe, Leopold Caharija, Rezka Škodnik, Francka Humar, Franc Požar

V Pomurju kar dve prireditvi

Foto: Tone Brožič

Rojaki iz Pomurja na ploščadi kapelske kleti, kjer je bila družabna prireditev

Slika spodaj: folklorna skupina madžarske manjšine iz Lendave je temperamentno zaplesala madžarske narodne ples

Podpredsednik Slovenske izseljenske matice Mitja Vošnjak se zahvaljuje za spominsko listino s podpisi rojakov, katero mu je izročil rojak Francisco Varga član prvega slovenskega prekmurskega društva iz Urugvaja

Okrog 200 rojakov iz Pomurja, ki so prispeli na obisk iz evropskih in prekomorskih dežel, se je v soboto 1. avgusta udeležilo skupnega izleta, na katerega jih je povabila podružnica Slovenske izseljenske matice iz Murske Sobote. Izletniki so obiskali zdravilišče Slatina Radenci, kjer so si ogledali nekatere nove objekte. Tam so jim predvajali tudi zanimiv turistični film »Srečanje s Pomurjem«. Na veliki ploščadi kapelske kleti je izletnike pozdravil podpredsednik občinske skupščine Ivan Kovač. Za njim pa so spregovorili še Franc Šebjanič v imenu okrajnega odbora Socialistične zveze iz Maribora ter podpredsednik Slovenske izseljenske matice Mitja Vošnjak.

Rojak Francisco Varga iz Urugvaja se je prirediteljem zahvalil za prijeten sprejem. Izrazil je željo, da naj bi bile takšne prireditve tradicionalne in bi bilo takšno vsakoletno srečanje izseljencev s tega območja na dan vstaje slovenskega ljudstva 22. julija.

Na znani izletniški točki Kapeli so pripravili rojakom krajši kulturni program, na katerem so nastopili solisti mariborske opere, ki so zapeli nekaj narodnih pesmi ter folklorna skupina madžarske manjšine iz Lendave, ki je zaplesala nekaj temperamentnih madžarskih plesov.

Prireditev je bila prav vesela. Ob zvokih orkestra Baranja so se rojaki tudi veselo zavrteli. Ker je po prireditvi na Kapeli prispelo v Pomurje še nad 160 rojakov, je podružnica matice zanje priredila še eno družabno srečanje. Prireditev je bila 22. avgusta v restavraciji Zvezda v Murski Soboti.

Tudi za vinsko poskušnjo je bilo med rojaki dosti zanimanja

Na kapelski prireditvi so nastopili solisti mariborske opere

Na Kleku nad Trbovljami osrednja prireditev

INA

Na prijaznem Kleku nad Trbovljami je bilo v četrtek 20. avgusta veselo in živo kakor že dolgo ne. Trboveljska podružnica Slovenske izseljenske matice je popoldne povabila izseljence s svojega območja na piknik. To je bila letošnja največja prireditev matičnih podružnic, namenjena pred-

vsem rojakom iz evropskih dežel, ki so večidel doma iz črnih zasavskih dolin in bližnjih krajev.

Popoldne so vozili avtomobili in avtobus rojake na Klek, pred lepo okrašeni turistični dom Tončke Čečeve. Žal se je vreme začelo kisati in se je piknik sprevrgel v prijetno družabno prireditev v prostorih doma, kjer je bilo kmalu živo kot le kaj. Okrog miz je postajalo kar tesno. Rojaki so si segali v roke, se pozdravljali, Od kje vse so prišli? Največ iz Francije, pa iz Nemčije, Avstrije in Holandije.

Med udeleženci so bili tudi predstavniki trboveljske občinske skupščine in družbenih organizacij, predsednik občinske skupščine Ado Naglav, predsednik občinskega odbora Socialistične zveze Stane Hodej, dalje predsednica Slovenske izseljenske matice Zima Vrščaj, tajnik matice Tone Brožič, tajnica kamniške podružnice Klara Perčič in drugi.

»Še posebno nam je ljubo, da lahko vsako leto vidimo med vami tudi nove obraze, rojake naše mlajše generacije pa tudi starejše, ki morda — nekateri po dolгих letih — prihajajo v domače kraje na obisk,« je v svojem pozdravnem govoru naglasil med drugim predsednik trboveljske podružnice matice Tone Kukovica, »ter med drugim še povedal, da na tej prireditvi praznuje tudi trboveljska podružnica matice svoj jubilej, desetletnico obstoja. Vsa leta si je prizadevala prispevati svoj delež k tesnejšemu navezovanju trboveljskih občanov z rojaki iz zamejstva...«

Predsednik trboveljske občinske skupščine Ado Naglav je nato rojake seznanil z gospodarskim razvojem Trbovelj in okoliških krajev, kjer si je že tudi industrija krepko utrla pot. Naše lepe stare pesmi, ki jih je ubrano zapel mešani pevski zbor delavskega prosvetnega društva Svoboda II. iz Trbovelj, šegavi in duhoviti dovtipi napovedo-

Dedek, letos sem pa tudi jaz prišel iz Francije...

valca, pa pesmi in muzika Veselih rudarjev so pričarali toplo domačnost, razigranost in veselo sproščenost. Okrog miz so žuboreli pomenki:

Predsednik društva Save rojak Jazbinšek in predsednik društva Triglav rojak Moltara iz Merlebacha sta pripovedovala o obeh društvih, ki sta letos združila svoja pevska zbora. Zdaj skupaj nastopajo in skupaj pojo. Zbor se je tudi okrepil z mladimi pevci. Kar sedemnajst jih je pristopilo v zadnjem času. Moltara in Jazbinšek se zadovoljno smehljata in še pravita:

»Prihodnje leto pripeljemo naše pevce k vam, da presodite kako zveni slovenske pesem na tujem gojena. Ni lahko. Manjka nam učiteljev, pa časa za vaje. A dobra volja premaga vse. In to je polglavito.«

Rojak Franc Čebin iz Homberga v Nemčiji je bil med najstarejšimi na prireditvi. Enainosemdeset jih ima, čeprav jih ne kaže. Prihodnje leto bo minilo šest desetletij, odkar živi na tujem. Dolga doba. Spominja se naših društev, ki jih je bilo včasih v Nemčiji precej, zdaj ni nobenega. Iz spomina brska imena: Slavček, Domovinski zvon, Bratska ljubezen, Društvo sv. Barbare in še drugi. Oj, to smo peli. Zdaj so ostali le spomini in nekaj orumenelih fotografij v albumih. Rojak Čebin je med našimi ljudmi v Hombergu in daleč naokrog znana osebnost. Bil je prvi organizator skupinskih obiskov iz Nemčije. Leta 1953 je prispela pod njegovim vodstvom prva skupina v enem železniškem vagonu. Naslednje leto je bila skupina še enkrat večja in potrebna sta bila dva vagona, leto kasneje že trije, nato pa poseben vlak. Zdaj žal ne zmore več. Ta posel so prevzeli drugi.

Tudi naših povojnih izseljencev je bilo precej med letošnjimi obiskovalci

Foto: S. Lenardič

Veseli rudarji igrajo, polke in valčke, pa tvist in druge moderne pleske, ki jih je toliko, da jim že imen ne več. Pa je zaplesal prvi par, nato drugi in že je plesala skoraj vsa dvorana. Le redki so ostali pri mizah, največ otroci, ki so jih rojaki kar precej pripeljali s seboj. Niso se dolgočasili, saj so si imeli toliko povedati. Malo po slovensko, pa francosko, malo nemško in vsi so vse razumeli. Odraslejša mladina pa se je pridno vrtela ob zvokih moderne glasbe.

Seveda tudi fotografa ni manjkalo. Tako je fotografiral, da se je vse bliskalo. Nekaj fotografij bomo objavili v prihodnji številki.

Na svidenje, na svidenje!

Na svidenje! Na svidenje! Bele rutice plapolajo. Koliko jih je? Sto in sto ali še več... Pa klici na svidenje! Koliko jih je bilo? Sto in sto in še več...

Brnela so letala, srebrni jekleni ptiči. Oglašali so se piski lokomotiv. Drdrali so vlaki in vas vozili vse delj in delj. Zapele so ladijske sirene in ladje velikanke so se odmikale po prostranem morju, ki se je v soncu lesketalo in tiho šumelo. Galebi so spremljali ladje in klicali. Le kaj?

Na svidenje, na svidenje!

V avgustu je vselej tako, da nam je grenko ob slovesih. Čeprav v tem mesecu tudi pozdravljamo naše drage znanke iz evropskih dežel, se moramo od njih ob koncu ali v prvih septembrskih dneh tudi že posloviti. Od skupin iz prekomorskih dežel pa se v tem mesecu samo še poslavljamo. Seveda posamezniki še prihajajo, in še ostajajo, toda večina se vrača.

Pa pogledjmo nazaj po letošnji sezoni obiskov. Bila je bogata. V petnajstih skupinah smo pozdravili letos okrog 600 rojakov iz raznih dežel od onstran morja. Iz Evrope pa nad tisoč osemsto. V te številke so seveda vštet le skupinski obiski. Koliko pa je prišlo posameznikov, bi ne mogli povedati, saj se prav vsak ni oglasil pri nas na matici. Med evropskimi obiskovalci je bilo letos veliko mladih povojnih izseljencev, ki so prišli zdaj prvič k svojcem na obisk. Mnogi so nas obiskali tudi na matici in povedali, da se nameravajo čez

Foto: Tone Brožič

nekaj let, ko si nekaj prihranijo, za stalno vrniti v rodno deželo.

Na matici smo se spet srečali s številnimi znanci iz prejšnjih let, in spet smo se z mnogimi na novo spoznali. V pomenkih so se razpletale zgodbe življenja, ki so jih doživeli naši ljudje na vseh koncih sveta. Ob kakšnem dogodku si včasih v mislih kar obstal in se zavzel: Ali ni morda to košček napetega filmskega scenarija ali zgodbe iz romana? Ali je vse to res doživel ta rojak ali rojakinja, ki zdaj sedi pred menoj in vse to tako mirno pripoveduje. Kako čudno so se včasih zavijale poti, ki so naše ljudi popeljale na vse strani sveta, koliko vsega so morali prestati, doživeti in preživeti. Da, Slovenci smo krepki (čeprav včasih zunanji videz ne kaže tako), smo pogumni in vzdržljivi. Večina misli tako kakor nam je dejal rojak, ki je mnogo izkusil na tujem: Vselej, pa če je bilo še tako hudo, sem se spomnil matere, ki je klicala za menoj, ko sem mlad pobič odhajal: Tonč, če ti bo kdaj hudo, ne pozabi, da dež za soncem mora priti. Bodi pošten in odkrit in ne daj se!

Nekaj bolj znanih rojakov, ki so nas letos obiskali, smo s sliko ali besedo omenili že v prejšnjih številkah. Zdaj pa se na kratko ustavimo še pri nekaterih: po več letih smo se letos v našem uradu spet srečali z znano clevelandsko Progresivno Slovenko Rozi Jurmanovo, dalje smo krepko segli v roke našemu neugnanemu svetovnemu popotniku rojaku Stanleyu Rogersu iz Kalifornije, rojak

Guillermo Žebre, ki je znan rančer v Mehiki, ne more skriti, da je rojen Notranjec. Ob letošnjem obisku smo spoznali tudi njegovo soprogo. Prav veseli smo bili srečanja z Brankom Rubešo, častnim konzulom iz Rosaria v Argentini ter z Antoniom Govednikom, predsednikom jugoslovanskega društva Edinosti v Cordobi v Argentini, pa z Josipom Šalamunom, predsednikom Združenja Jugoslavija iz Belgije in s Franciscem Vargo, članom Prvega prekmurskega društva iz Montevidea. Obiskala nas je tudi gospa Mary Molek, vdova pokojnega slovenskega pisatelja na ameriških tleh Ivana Moleka. Gospa Molekova je prišla v Jugoslavijo službeno. Zaposlena je namreč na minesotški univerzi v oddelku, ki zbira zgodovinsko gradivo o izseljencih slovanskega porekla.

Z veseljem smo se tudi osebno seznanili z rojakom Milanom Pakižem iz Long Beacha v Kaliforniji, ki je prišel na rodna tla skoraj po petih desetletjih. Rojaka Pakiža smo pred časom našim bralcem že predstavili s posebnim člankom. Jugoslovanom v Kaliforniji ga pa ni treba predstavljati, ker ga predobro poznajo. Posebno je pri srcu posadkam naših ladij, ki pristajajo v tamkajšnjem pristanišču. Rojak Pakiž pričaka vsako našo ladjo, pa naj pride podnevi ali ponoči. Vsakemu našemu pomorščaku pristržno, po domače štisne roko. Naše fante tudi obdaruje. Vedno prinese s seboj kaj domačega. Če drugega ne, pa balon vina, da jim zaželi dobrodošlico. Pakižev gostoljubni dom je odprt vsem našim ljudem, če jih pot zanese v Long Beach. Zanj je takšen domač obisk pravi praznik. Rojak Milan Pakiž je prispel v Slovenijo s soprogo, ki je rojena v Ameriki, njeni starši pa so bili doma z Dobrega polja na Dolenjskem. V Sloveniji bosta ostala dva meseca. Prav gotovo bodo tega veseli številni njuni prijatelji.

Ko bo potrkala ta Rodna gruda na vaša vrata, boste, dragi letošnji obiskovalci, večinoma spet doma. V srcih bodo še sveži vtisi, ki ste jih prinesli s seboj. Želeli bi, da bi bili čim lepši. Če je bilo pa kaj napač, oprostite. Naj lepo in ljubo zastre neljubo. In ne pozabite: ko ste odhajali, ste nam obljubili: Na svidenje!

Tudi mi vam kličemo iz domačega kraja: Na svidenje! Na svidenje!

Foto: S. Lenardič

Za topel sprejem, pristrčna hvala!

Naši priljubljeni pevci »Beneški fantje«, člani kulturnega kluba »Pavel Morgan« iz Ljubljane, so bili v času od 1. do 14. julija na pevski turneji med našimi rojaki v Nemčiji in Franciji. Turnejo je organizirala Slovenska izseljenska matica s pomočjo jugoslovanskih konzulatov v Franciji in z organizatorji posameznih nastopov — predstavniki slovenskih društev v Franciji: Antona Jazbinška od društva Sava, Antona Škrube od društva Slavček in Viktorja Moltare od društva Triglav.

Beneški fantje so zapeli in zaigrali našim ljudem v Münchnu, Stuttgartu, Aumetzu, Merlebachu, Cite Jeanne d'Arc, Freyminu, Farebersvillerju in Stiring-Wendelu. Topli sprejemi in iskreni navdušeni aplavzi, ki so jih pevci povsod doživeli, so bili dokaz, kako ljubi in zaželeni so našim ljudem na tujem takšni obiski.

Največ poslušalcev je bilo v Jeanne d'Arc v Franciji. Prireditelj je bila v nedeljo popoldne na prostem. Poslušalcev se je kar trlo. Nad tisoč petsto so jih našteali. Najbolj pristrčen sprejem so gostje doživeli v mali slovenski naselbini v Bar le Ducu, kjer so jih že nestrpno pričakovali. Toplo dobrodošlico jim je zaželel tudi lastnik lesnega obrata, kjer naši ljudje delajo, ki je po poreklu Francoz. Zvečer so nastopili s slavnostnim koncertom v prekrasni dvorani, ki je bila nabito polna. Na prireditelj so prišli vsi Slovenci iz Bar le Duca in okolice, drugi pa so bili domačini, med njimi tudi vidni predstavniki mesta z županom, ki je goste pozdravil z lepim nagovorom, v katerem se je spomnil naše narodnoosvobodilne borbe ter zaželel naši deželi mnogo uspehov v naporih za srečnejše življenje.

V Merlebachu so pevci srečali največ naših rojakov, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano. Navdušenje je bilo neizmerno. Nekateri so Beneške fante spremljali kar na vsej turneji. Ves čas so bili z njimi.

Še to so nam povedali Beneški fantje po povratku: da jim bodo srečanja z rojaki ostala neopozabna. Najlepše je bilo po koncertih, ko so posedli krog miz in se pomenkovali o domovini. Koliko so si imeli povedati. Potem pa je kar samo prišlo tako, da so skupaj zapeli in zaplesali. Da, nikoli ne bodo pozabili teh srečanj in še in še bodo radi prihajali. Še to so nam naročili:

»Vsem, ki so nas tako gostoljubno sprejeli in tako množično obiskovali naše prireditve, se za vso pozornost pristrčno zahvaljujemo z željo, da bi jim vse to ob njihovem obisku v stari domovini kdaj lahko v enaki meri povrnili. Posebno zahvalo zaslužijo vsi naši konzularni predstavniki v Nemčiji in Franciji.

po domači deželi

Ukrepi za hitrejši dvig

V jugoslovanskem gospodarstvu je prišlo letos, zlasti v mesecih maj, junij in julij, do nekaterih zelo pomembnih in zanimivih premikov. Tistega, ki nekoliko globlje pozna razmere v našem gospodarstvu ter silnice in zakonitosti našega družbenega, političnega in ekonomskega razvoja, te naj-novejše spremembe in ukrepi v gospodarstvu seveda niso presenetili. Zato pa bodo te novosti nedvomno zanimive za naše ljudi, ki živijo izven meja Jugoslavije in ne poznajo tako podrobno vsega, kar se dogaja v naši državi.

Za kaj pravzaprav gre v omenjenih spremembah in premikih na gospodarskem področju in kakšne so te spremembe? Lahko rečemo, da gre v bistvu za pospešenje procesa samoupravljanja, za hitrejšo razširitev pravic in materialne baze samoupravnih organov, za ustvaritev ugodnejših pogojev v gospodarjenju. Lahko bi končno tudi rekli, da pomenijo te spremembe spet nov korak k postopnemu odmiranju države, nedvomno pa pomenijo letošnje spremembe v gospodarstvu dokajšnjo likvidacijo preostalih administrativnih spon, ki se jih jugoslovansko gospodarstvo iz razumljivih razlogov še ni moglo stoodstotno otresti.

Ena izmed pomembnih sprememb, ki jo je v duhu nove ustave sprejela v mesecu juniju zvezna skupščina, se nanaša na oprostitev raznih dajatev, ki so jih morale doslej plačevati gospodarske organizacije v korist zveznih investicijskih fondov. Skupno gre za približno 310 milijard dinarjev, ki so jih doslej podjetja morala v obliki obveznih dajatev prispevati v zvezne investicijske sklade. Iz teh zveznih skladov so sicer podjetja preko bank lahko prejemala posojila za razne investicije, vendar pa so ta posojila zaradi kratkih rokov in visokih obresti marsikdaj gospodarske organizacije zelo bremenila. Ti zvezni fondi so bili doslej potrebni zato, da smo lahko postavili na noge bazično industrijo.

Z novimi ukrepi se bo podjetjem občutno izboljšala materialna baza (kot rečeno v merilu cele države za 310 milijard dinarjev) in s tem se tudi povečajo njihove pravice. Seveda pa se bodo podjetjem povečale ne samo pravice in izboljšala njihova materialna osnova, marveč se bodo povečale tudi odgovornosti in dolžnosti pri gospodarjenju.

življenjskega standarda

IGOR PRESEREN

To je za naš gospodarski sistem samo dobro, kajti prav vsak gospodar nima samo svojih pravic, marveč tudi dolžnosti in odgovornosti.

Pomemben ukrep v nadaljnjem izpopolnjevanju gospodarskega sistema pomeni tudi zvišanje cen nekaterih kmetijskih pridelkov, premoga, električne energije in nekaterih proizvodov barvne metalurgije. Tisti, ki ne poznajo podrobno razmer in problemov jugoslovanskega gospodarstva, so spet zavpili, češ, že zopet gredo »cene navzgor«. V resnici pa je stvar nekoliko drugačna. V Jugoslaviji so nekatere panoge — predvsem kmetijstvo, premogovniki in podjetja, ki proizvajajo električno energijo — že vrsto let »tičale« v sponah togih, administrativno določenih, nespremenjenih cen. Položaj je bil že skoraj nevzdržen, saj so na primer nekateri premogovniki zaradi nizkih osebnih dohodkov izgubili veliko delovne sile in niso letos nakopali niti toliko premoga kot lani. Podobno je bilo tudi z nekaterimi kmetijskimi pridelki, kot so npr. sladkor, pšenica itd., ki so imeli že vrsto let »zakovano« ceno. Vsako leto je bilo treba iz zveznih fondov dajati kmetijstvu precejšnje regrese. Seveda pa takšna pot ne more spodbujati proizvajalcev. S tem, da so se povečale nekatere cene živiliških in kmetijskih proizvodov, bo kmetijstvo pridobilo v celi državi okrog 35 milijard dinarjev dodatnih sredstev, obenem pa bomo lahko skoraj za tretjino zmanjšali dosedanje regrese.

Skratka, omenjeni ukrepi pomenijo v bistvu prehod na izenačevanje pogojev med posameznimi gospodarskimi panogami. Gre za to, da čimprej pridemo do tiste točke, ko ne bo treba »od zgoraj« nikogar več podpirati, ko bo vsaka tovarna, vsako podjetje ustvarjalo z lastnimi silami toliko sredstev, da bo lahko živelo in da bo še imelo dovolj sredstev za nadaljnji razvoj, za razširjeno reprodukcijo. Ti ukrepi torej v znatni meri odpravljajo intervencijo države in administrativno poseganje v gospodarstvo, saj puščajo podjetjem ne samo več sredstev za uspešnejše delo in razvoj, marveč s tem tudi pravice, da si sama krojijo svojo usodo.

S tem, da so se z višjimi cenami povečala sredstva kmetijskih organizacij, premogovnikov in drugih podjetij, pa je proizvajalcem dana živa pobuda, da se postavijo ob bok kot enakopravni

proizvajalci tistim industrijskim in drugim podjetjem, ki so že doslej zaživela kot polnopravni proizvajalci in upravljalci. Višje cene za moko, kruh, sladkor in še nekatere kmetijske pridelke (ki so se poprečno povečale od 15 do 30 %), pa bodo zdaj tudi spodbudne za privatnega kmeta. Marsikateri zasebni kmet danes ni imel interesa proizvajati in prodajati, ker so bile cene prenizke. Zdaj pa se bo tudi zasebni kmet našel na tržišču kot konkurent državnim interesom. To pa z drugimi besedami pomeni, da bodo povišane cene morale dati na trgu tudi več blaga. Kot pa vemo, je po ekonomski zakonitosti večja ponudba blaga vedno tisti faktor, ki vodi v konkurenčni bitki do zniževanja cen ali pa vsaj do umiritve.

Seveda pa bi naštetimi ukrepi — zlasti zvišanje cen električne energije, premoga, nekaterih kmetijskih pridelkov itd. — lahko precej ogrozili standard delovnega človeka. Tega pa si pri nas ne želi nihče, niti delovni človek sam niti vsa družba. Če bi samo zvišali cene, vse drugo pa pustili v nemar, bi prav gotovo sami sebi storili medvedjo uslugo. Spremembe in ukrepi, ki jih je v zadnjem obdobju sprejela zvezna skupščina, pa imajo ravno nasprotno težnjo, namreč to, da bi se življenjski standard proizvajalcev čim hitreje zvišal. Zato je zvezni izvršni svet ob zvišanju cen za nekatere kmetijske pridelke, premog, elektriko itd. predlagal tudi podjetjem, da zaposlenim povečajo osebne dohodke, najmanj za 1500 dinarjev mesečno.

V mesecu juliju in avgustu je bilo precej posvetovanj in sestankov med političnimi organi ter gospodarstveniki. Na splošno lahko ugotovimo, da je večji del delovnih kolektivov pozdravil prej omenjene spremembe in tudi pravilno ocenil smernice ter priporočila zvezne skupščine in izvršnega sveta. Večji del podjetij bo zvišal osebne dohodke svojim zaposlenim in to ne samo za 1500, marveč marsikje tudi za 3000 din in še več. Podjetja, ki so zdaj prišla do večjih finančnih sredstev, bodo dokajšen del sredstev zdaj prelila v osebne dohodke, v boljše plače.

Tako se danes v jugoslovanskem gospodarstvu že uresničujejo smernice za hitrejši dvig življenjskega standarda, ki jih je letos sprejel plenum CK ZKJ in kongres sindikatov. V podjetjih, med proizvajalci, je že prodrlo spoznanje, da smo pri nas zgradili kar lepo število tovarn, elektrarn, cest, hotelov in drugih objektov, zdaj pa bo treba nekoliko več nuditi delovnemu človeku tudi neposredno. S tem seveda ne mislimo trditi, da pri nas ne bo zrasla nobena tovarna več in da ne bomo asfaltirali nobene ceste. Tega ne trdi nihče! Veliko bo še treba zgraditi, veliko milijard bo še treba vložiti »v zidove«, kot pravimo. Toda prav toliko ali pa še več bo treba vložiti zdaj v denarnico delovnega človeka. In letošnji ukrepi, o katerih poročamo, so dokaz, da bo Jugoslavija odločno šla po poti čim hitrejšega dviga življenjskega standarda.

Sej'm bil je živ...

MARICA BENKO

Dijaški sejem, ta veseli znanilec novega šolskega leta, je oživel v Ljubljani v prvih septembrskih dneh.

V prijaznem preddverju ljubljanskih Križank, kjer je naše letno gledališče, so se spet srečali sošolke in sošolci, največ učenci osnovnih šol, vsak s svojimi šolskimi knjigami v naročju. Kdo bi si mislil, tisti najmlajši med njimi so postali že pravi trgovci. Kar mimo nas ne pustijo. Vljudno nam ponujajo: Prosim, za kateri razred potrebujete knjige? Moje kupite, lepo so ohranjene, nimajo oslovskih ušes. Tudi moje niso »špeh« (tako imenujejo zamazane knjige), poceni jih dam, skoraj zastonj. Marko, tisti korenjaški fant iz sedmega razreda, je s komolcem skušal odriniti drobno dekletce, ki je žgolelo v nas: »Moje knjige vzemite,

ne bo vam žal, pogledjte, zelo sem pazila, da nisem nobenega lista počekala.«

Gimnazijke in gimnazijci so na sejmu bolj redki gostje. No, med njimi se sklene kakšna kupčija že tudi na »lep pogled«. Marko iz drugega razreda gimnazije je Alenki pravkar prodal geometrijo izpod cene — rekli bi, zaradi njenih res prijaznih oči. Le kdo bi mu zameril?!

Še pred nekaj leti na ljubljanskem dijaškem sejmu ni bilo tako živahno. Več kot deset, petnajst let po vojni, pa dijaškega sejma sploh ni bilo, čeprav so si nekateri močno prizadevali obuditi to staro, lepo in tudi koristno tradicijo. Sejmi so postali živahnejši sami po sebi šele, odkar je reforma osnovnih šol zaključena in so s tem v zvezi dobile osnovnošolske knjige trajnejšo vrednost in veljavo. Ko bo reforma pouka povsem opravljena tudi na gimnazijah, bo tudi gimnazijcev z njihovimi knjigami na sejmu vse več. Sejem bo takrat morda še bolj živ kot pred vojno, ko so ljubljanski šolarji in dijaki trumoma sejmarili s šolskimi knjigami okrog univerze, vzdolž Židovske ulice, pa na Čejlarskem mostu in tamkaj ob Ljubljani.

Foto: S. Agnič

V Ljubljani je zasedal XV. mednarodni kongres psihologov

V začetku avgusta je v Ljubljani zasedal XV. mednarodni kongres psihologov uporabne psihologije. Kongres je bil pod pokroviteljstvom predsednika Jugoslavije Josipa Broza-Tita, ki ga je predstavljala predsednica Glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije Vida Tomšič. Vida Tomšič je pozdravila kongres in med drugim dejala, da se jugoslovanska prizadevanja za osvoboditev človeka in njegovega dela popolnoma in intimno skladajo s prizadevanji znanstvenega psihološkega dela. Naš cilj je, da bi človek ne bil objekt družbenega dogajanja, pač pa, da bi postal subjekt družbenih in osebnih odnosov.

Na kongresu se je zbralo tisoč dvesto delegatov iz raznih dežel vzhoda in zahoda, ki so v številnih podrobnih razpravah izmenjali izkušnje s področja industrijske, klinične, šolske, vojaške, prometne in drugih vrst uporabne psihologije. Težišče razprav je bilo na problemih industrijske in gospodarske psihologije, kar je bilo za Slovenijo še posebej pomembno, saj je naša industrijska psihologija prav zdaj v procesu naglega razvoja. Na ljubljanski univerzi je od ustanovitve psihološkega oddelka l. 1950 do zdaj diplomiralo iz psihologije 83 študentov. Dve tretjini od teh zdaj posredno ali neposredno dela na problematiki gospodarske psihologije, čeprav je bila industrijska smer na ljubljanskem oddelku ustanovljena šele pred štiri-

mi leti. Veliki mednarodni kongres, na katerem so imeli slovenski psihologi štiri referate, je dal našim mladim psihološkim strokovnjakom številne nove pobude za uspešno delo v industrijskih in drugih gospodarskih panogah.

Za svojce udeležencev kongresa je bil izdelan poseben program, po katerem so si s strokovnimi vodiči ogledali razne zanimivosti Ljubljane, muzej NOB itd. Skupno so napravili več izletov. Obiskali so Postojnsko jamo, Maribor, Novo Velenje. Po zasedanju so mnogi ostali še v Jugoslaviji in se odpeljali v letovišča, predvsem v naše obmorske kraje.

V avgustu je bi v Ljubljani tudi občni zbor mednarodne Zveze združenj otroškega skrbstva. Med plodnim delom občnega zbora so udeleženci obiskali tudi razne kraje in ustanove v Sloveniji. Predvsem so si ogledali šole in otroške ustanove.

Udeleženci kongresa psihologov na obisku v Novem Velenju

Kakšno bo novo Skopje?

Na obletnico velike potresne katastrofe v Skopju, ki je lani 26. julija pretresla svet, so bile letos spominske svečanosti.

Ta dan so se zbrale v Skopju uradne delegacije iz vseh jugoslovanskih republik. S prebivalci mesta so položile vence na skupno grobnico žrtev. V mestu so bile tudi razne druge spominske prireditve, ki so simbolično prikazale solidarnost in človeško humanost, ki je je bilo nesrečno mesto in njegovi prebivalci deležni takoj po potresu in pozneje pri obnovi mesta ne le v Jugoslaviji, marveč skoraj od vseh dežel sveta.

V Delavskem domu je bila odprta razstava dokumentov, ki osvetljujejo dokaze humanosti in solidarnosti. Letos je bilo tudi prvo srečanje solidarnosti, ki bo postalo tradicija in bo v prihodnje vsako leto ob koncu julija. V teh srečanjih bodo sodelovale kulturno umetniške in športne ekipe iz skoraj vseh evropskih dežel, nadalje iz Izraela, Alžirije, Egipta in drugih dežel Amerike, Azije in Afrike.

Neposredno pred spominsko obletnico v Skopju dne 24. julija, je podpredsednik sovjetske vlade V. E. Dimšec izročil Skopju še eno darilo sovjetskega ljudstva: tovarno za proizvodnjo montažnih stanovanj. Tovarna je še istega dne začela redno obratovati.

Kako je danes v Skopju? To bo vsekakor zanimalo mnoge naše rojake, ki so širom po svetu požrtvovalno sodelovali pri zbiranju pomoči in prispevali lep delež k obnovi mesta.

Rane so večidel zaceljene. Videz mesta pa se je v mnogočem spremenil, kakšen pa bo v bodoče,

o tem se posvetujejo in razpravljajo strokovnjaki arhitekti z vsega sveta. Danes 50.000 prebivalcev Skopja stanuje v 12.600 montažnih hišicah, ki so razvrščene v dvanajst predmestnih naselij. Samo podjetja iz Slovenije so zgradila v glavnem naselju Vlae, kakor smo svojčas že pisali, okrog 800 stanovanj s šolo, toplarno, samopostrežno trgovino in obrtnim servisom. Poleg tega so slovenska podjetja sanirala še blizu 70 tisoč kvadratnih metrov površine za stanovanja in 160.000 kvadratnih metrov drugih površin.

Poleg drugih javnih poslopij je nedavno dobilo Skopje nov hotel, ki ima 280 komfortnih ležišč. Pri gradnji so uporabili najsodobnejše metode glede varnosti pred potresi. Seveda je pa ta hotel še vse premalo za množice turistov, ki danes obiskujejo to, zdaj po vsem svetu znano mesto. Zato so zgradili še dva montažna hotela, ki imata skupno 80 ležišč, do konca leta pa bo dograjen še en hotel s 50 posteljami. Z gradnjami turističnih objektov bodo nadaljevali. V prihodnjih petih letih bodo vložili v gradnjo novih objektov in restavracij v Skopju okrog sedem milijard dinarjev.

Kakšno podobo bo imelo novo Skopje? Tudi to je danes pomembno vprašanje. Nedavno se je v Ohridu sestal posvetovalni mednarodni odbor OZN, v katerem so strokovnjaki z vsega sveta razpravljali o bodočem mestu. V celoti sta bila predlagana dva samostojna predloga. Prvi načrt so izdelali jugoslovanski in grški arhitekti. Ta predvideva, da naj bi imelo Skopje l. 1970 okrog 300.000 prebivalcev. Po tem načrtu so vse važnejše ceste in tudi železniška proga pomaknjene izven mesta. Življenje sedanjih montažnih naselij je omejeno.

Varšavski arhitekti so pa predložili načrt, po katerem predvidevajo, naj bi imelo Skopje l. 1980 okrog 350.000 prebivalcev. Po tem načrtu naj bi mesta, ki obdajajo Skopje: predvsem Kumanovo, Tetovo in Titov Veles sčasoma postala deli samega Skopja. Sedanja montažna naselja naj bi ostala kot

stalni del mesta; skozi mesto tečeta železniška proga in Jadranska magistrala, središče mesta pa je približno tam, kjer je danes (pod gradom) stari del mesta, ki je bil ob potresu hudo poškodovan. Varšavski načrt predvideva ohranitev vseh kulturno zgodovinskih spomenikov, vseh pomembnih stavb, ki so za Skopje značilne in katere naj se vrasejo tudi v povsem moderno okolje bodočega Skopja.

Razprava, pri kateri so sodelovali mnogi znani strokovnjaki iz raznih dežel, je dala prednost temu načrtu. Izdelal pa ga je inženir Adolf Ciborovski, ki je vodil gradnjo med vojno porušene Varšave.

Naselje montažnih stanovanjskih hiš »19. maj« v Litiji

19. maja 1963 je doživela Litija z okolico potres, ki je povzročil precejšnjo škodo na stanovanjskih objektih in na šoli v Šmartnem pri Litiji. Ker je ostalo več družin brez primerne stanovanjske, je bilo treba hitro ukrepati.

Tako je padla odločitev, da naj bi na Dobravi v bližini središča Litije zgradili naselje montažnih hiš. Maja letos se je 20 družin že vselilo v to naselje, ki je prvo montažno stanovanjsko naselje in ga imenujejo »19. maj«. Za zgraditev celotnega naselja so porabili nekaj nad 121 milijonov din, posamezna hiša pa velja nekaj več kot 6 milijonov din. Za izgradnjo tega naselja je prispeval republiški stanovanjski sklad 63 milijonov din, preostala sredstva pa je dal občinski stanovanjski sklad Litija.

V Litiji računajo, da bodo od dosedaj zbranih izkušenj v zvezi z gradnjo montažnih hiš nadaljevali tako gradnjo. Tako naj bi na Dobravi — v bližini naselja »19. maj« zgradili še 60 montažnih hiš; predvidoma naj bi že prihodnje leto začeli z gradnjo 30 hiš.

Tekst in foto: Marjan Lipovšek

Trije asfaltni trakovi

IGOR PRESEREN

Ljubeljska cesta, pravzaprav prelaz čez skoraj 1500 m visoko ljubeljsko sedlo, je bil dolga desetletja strah in trepet vseh potnikov. Ne samo tistih starih potnikov z enim ali dvema konjema — seveda pravima — ampak zlasti modernih potnikov, ki imajo v svojem Oplu, Fiatu, Mercedesu ali Volkswagnu tudi 50, 60 in še več »konj«. Kako tudi ne? Mar ni bila cesta čez ljubeljski prelaz s svojimi 32 odstotki vzpona ena izmed najbolj strmih v Evropi? Nekateri trdijo, da celo sploh najbolj strma avtomobilska pot. Seveda, za športnike in dirkače je že imela svoj mik in čar; toda za poprečnega turista, ki lepo mirno potuje v svojem avtomobilu in mu niso nič mar takšne ekstravagance, je bila ljubeljska cesta vse prej kot privlačna.

Letos je tistim 32 odstotkom odklenkalo.

Skozi gorovje so zvrtili predor. Več kot 1600 metrov dolg predor, ki zmanjša višinsko razliko med nekdanjim prelazom in sedanjim predorom za skoraj 500 metrov.

Iz širokega, lepo speljanega in razsvetljenega predora pa se spusti v dolino moderna, gladka asfaltna proga. Eleganten trak asfalta bo od letošnjega poletja delal družbo divjemu hudo urniku Moščeniku, ki drvi proti Tržiču.

Skoraj 25 km nove asfaltne ceste, z lepimi in blagimi zavoji in umerjenimi strminami (največ do 12 odstotkov) pelje modernega turista pod obronki mogočne Begunjščice, Zelenice in Dobrče na eni strani in dolgih grebenov Košute na drugi — proti Tržiču, naprej do Kranja, Ljubljane in še naprej k morju.

Na nekaterih nevarnih mestih, ki so bila pozimi redno zasuta z orjaškimi plazovi — snega je tu včasih nasulo tudi po 5, 6 in še več metrov na debelo — so zgrajeni pravi tuneli, veliki oboki iz betona. Tako bo nova, moderna magistrala prevozna pozimi in poleti, jeseni in spomladi.

*Ljubelj je postal
jugoslovanski Brenner
Pogled iz predora na prve
objekte na našem obmejnem
prehodu*

Foto: M. Svabič

»Iz Celovca bo zdaj do Ljubljane slabo urico vožnje,« je povedal neki turistični delavec. »Ali pa v obratni smeri: ob sedmih zjutraj boste odšli iz Ljubljane, ob osmih boste že lahko v Celovcu pozajtrkovali skodelico kave.«

Ljubelj, preko katerega je šlo doslej vsako leto kvečjemu pet tisoč turistov, bo postal že v najkrajšem času glavna prometna žila med Srednjo Evropo in Jugoslavijo. Niso pretirane napovedi, da bo letno šlo čez ta prelaz že v kratkem po 50.000 in še več turistov.

Ljubelj je postal jugoslovanski Brenner...

— — —

V Zasavju že nekaj tednov odmeva brnenje gradbenih strojev. Letos je stopila bitka za Zasavsko cesto v odločilno fazo.

Pred vojno so najrazličnejši režimi sto in sto-krat samo obljubljali, da bodo zgradili cesto ob Savi, od Zagorja mimo Renk in Save tja do Litije.

Toda obljube so vedno ostale le obljube. Ljudje so zato tej cesti rekli — »cesta volilnega golaža«...

Pred nekaj leti pa so semkaj prišli vojaki. Specialne enote s težkimi stroji. Zagrizli so se v skalnate stene, v ozko sotesko, ki jo je tu izdolbla Sava.

Letos so tu spet vojaki. In vrh tega še več gradbenih in drugih podjetij. Vse od Zagorja mimo velike skale, ki ji pravijo »cesarske kamre«, pa tja do Litije, je živo kot na mravljišču. Okrog 19 km nove ceste bo letos pokrtil asfalt.

Trbovljam, Hrastniku in Zagorju se bodo odprla vrata v svet. Široka, moderna vrata. Nič več ne bo treba s kamioni in avtobusi voziti po ozki, vijugasti in grpasti cesti mimo Izlak tja v klance do Trojan, Sava, ki jo že celo stoletje spremlja na njenem levem bregu železnica, bo letos na drugem bregu dobila moderno asfaltno cesto.

Prihodnje leto in še v letu 1966 bo asfaltni trak potegnjen od Zagorja in Litije še naprej, proti Ljubljani na eno stran in proti Krškemu na drugo. Tako bo rudarski bazen dobil moderno zvezo ne samo z Ljubljano in ostalimi kraji Slovenije, marveč tudi z avtomobilsko cesto Beograd—Zagreb—Ljubljana pri Krškem.

Cesta, ki so ji nekoč rekli, da je dobra samo kot »volilni golaž«, je zdaj postala otipljiva stvarnost, resnica.

— — —

Nedaleč od prijazne gorenjske vasice Ljubno, ki leži le dober streljaj južno od Podbrezj, je letos oživel veliko gradbišče. Tu gradijo več mostov in dolg predor, po katerem bo stekla bodoča gorenjska magistrala — nova cesta v slovensko Švico.

Najbolj živo je te dni v Ljubenski grapi, nedaleč od vasice Ljubno, kjer betonirajo stebre za 122 m dolg most. S tega mosta se bo turist pripeljal do 220 m dolgega predora, nato pa se bo znašel pred pravcatim viaduktom — pred 385 m dolgim betonskim mostom, ki vodi čez globel Peračica. Da bo ta skoraj 400 m dolgi most zares pravcati viadukt, nam pove tudi podatek, da bodo najvišji nosilni stebri visoki nič manj kot 62 m. Pripravljajo pa že tudi teren za tretji most čez Lešnico, ki bo dolg okrog 180 m.

Tako se v Sloveniji pripravlja torej že tretji pomemben asfaltni trak — nove, sodobne gorenjske ceste. Letos bodo dograjeni glavni objekti (predor in mostovi oziroma viadukti), tako da bodo prihodnje leto gradbena podjetja lahko hitro potegnili čez utrjeno traso asfaltno prevleko.

Nova gorenjska cesta bo nekaj kilometrov (od vasi Naklo pri Kranju do Podtabora pri Podbrezjah) tekla po novi ljubeljski magistrali, nato pa se bo od nje ločila v blagem loku v levo, proti

severozahodu. Izognila se bo znanim vijugam nad vasjo Bistrica in pa še zlasti nevarnim ovinkom med Bistrico ter Posavcem. Čez nekaj let potniki sploh ne bodo več vedeli za znane brezjanske klance, saj bo nova gorenjska magistrala prišla za vasjo Ljubno naravnost do Podvina.

LJUBLJANA DOBI SODOBEN DOM UPOKOJENCEV

Na Taboru v Ljubljani so že marca začeli graditi moderno zasnovan dom upokojencev. Računajo, da bo dom dograjen prihodnje leto do jeseni. Investitor tega doma, ki bo prvi te vrste v Ljubljani, je sklad za socialno varstvo občinske skupščine Center. Novi dom upokojencev bo imel osem nadstropij s skupno 81 sobami. Od teh bo 42 enoposteljnih sob, 39 pa dvoposteljnih sob. Sobe so apartmanskega tipa oziroma nekakšne garsonjere: vsaka bo namreč imela lastne sanitarije s kopalnico, pa balkon in majhno kuhinjsko nišo. Tako si bodo stanovalci lahko čisto po svoje gospodinjili. Seveda pa bodo imeli na voljo tudi skupne prostore. V domu bo jedilnica za 80 oseb, na strehi pa velika terasa, kjer se bodo upokojenci lahko sprehajali. Dom bo imel seveda tudi dvoje dvigal, da ne bo treba starim nogam pešačiti po stopnicah. Seveda bo imel dom tudi klubske prostore s televizijskim sprejemnikom, čitalnico, kjer bodo na voljo razni časopisi in revije itd. Novi dom bo vsestransko sodobno urejen in bo nudil stanovalcem vse udobje, ki je potrebno zlasti starejšim ljudem.

V TREBNJEM BODO DO JESENI ZGRADILI ZDRAVSTVENI DOM. V Mirni pa končujo gradbena dela na stavbi zdravstvene postaje.

NOVOLESOVA TOVARNA VEZANIH PLOŠČ V STRAZI bo letos dobila 4 nove stroje. Z njimi bodo povečali proizvodnjo vezanih plošč za 1500 kubikov letno, ki jih bodo lahko vse izvozili.

V ČATEŠKIH TOPLICAH je ekipa Geološkega zavoda naletela na nov, zelo močan vrelec termalne vode. Na sekundo daje 151 vode, ki je topla 58 stopinj in ima 5 atmosfer pritiska. Z novim vrelcem bo zagotovljeno dovolj termalne vode za zdraviliško-turistične namene, kot tudi za potrebe toplih gred, ki jih je pri zdravilišču zgradila kmetijska zadruga Brežice.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO je poslala prvo pošiljko 36 svojih vozil »IMV 1000 Turist« podjetju Balkan-Turist v Bolgariji.

V POSTOJNSKI JAMI SO NAŠLI SLEDOVE PRAZGODOVINSKEGA ČLOVEKA in ostanke jamskega medveda in nekaterih orodij. — Letos pričakujejo šestmilijontega obiskovalca.

SODELOVANJE MED OBEMA GORICAMA se nadaljuje. Na razgovorih so obravnavali možnost za povečanje blagovnega prometa. Strokovnjaki za ceste pa bodo proučili projekt za avtomobilsko cesto Palmanova—Gorica—Ljubljana.

ZA PIRANSKO PODJETJE »SPLOŠNA PLOVBA« so v puljski ladjedelnici izdelali 8.500-tonsko motorno ladjo »Ljubljana«, ki bo vozila na brzih progah in je opremljena z najsodobnejšimi navigacijskimi napravami.

LETOS POTEKA DESETO LETO TOVARNE »TOMOS«, ki je s svojimi izdelki osvojila zadnjo vas v naši domovini in prodrla z njimi v številne tuje države. Osnovni in najštevilnejši izdelek tovarne je moped »Colibri«. Letos jih bodo izdelali 42.000, od tega tretjino za izvoz. Poleg tega so nabavili opremo za letno proizvodnjo 12.000 motorjev »lamo«, ki jih bodo izvozili v trgovski kooperaciji s švedsko tvrdko Elektrolux.

Male Atelškope četvorke iz Maribora Ankica, Irena, Daniela in Branka so 30. avgusta doživele svoj prvi rojstni dan. Kar cela dekleta so že

Foto: D. Modrinjak

TROJČKI — V NOVOMEŠKI PORODNIŠNICI

Medtem ko so znane mariborske četvorke, o katerih so listi obširno pisali, nedavno slavile prvi rojstni dan — stare so eno leto, so po treh letih v novomeški porodnišnici spet vpisali v svoje knjige trojčke — Petra, Pavla in Anico, ki jih je 9. julija rodila kmečka mati, 30-letna Jožefa Korene iz majhne vasi Orle v bližini Studenca pri Sevnici. Trojčki so normalno razviti in zdravi, čeprav je njihova mati čisto do zadnjega morala trdo delati in je tako rekoč z njive odšla roditi v porodnišnico. V družino so prinesli veliko veselja, pa seveda tudi skrbi. Saj ni kar tako na majhni kmetiji prehraniti kar troje novih ust. Seveda pa bodo občani in organizacije priskočile materi na pomoč, da bo lahko vzredila svoje trojčke.

TRI NAŠE ALPINISTIČNE ODPRAVE: na Spitzberge, Cordillere Real v Andih in na Kavkaz, je organizirala komisija za odprave v tuja gorstva pri Planinski zvezi Slovenije. Pridobljene letošnje izkušnje bodo v veliko korist odpravi v osrčje Himalaje, ki je v načrtu za prihodnje leto.

SVET ZA TURIZEM LJUBLJANSKEGA OKRAJA je namenil 50 milijonov dinarjev za gradnjo prenosnih smučarskih vlečnic, ki bodo začele obratovati že v letošnji zimi v raznih krajih Slovenije.

DRUGEGA ČIPKARSKEGA FESTIVALA V LJUBLJANSKIH KRIŽANKAH se je poleg številnih gostov udeležilo tudi nad 1400 čipkarič iz Poljanske, Selške in Idrijske doline. Na festivalu so razdelili nagrade najboljšim, najstarejšim in najmlajšim čipkaričam. Udeležence je zabaval Slovenski oktet in folklorna skupina »Tine Rožanc«. Popoldne pa so jim predvajali operno predstavo »Ero z onega sveta«.

TRI ZASAVSKE OBČINE — TRBOVJE, ZAGORJE IN HRASTNIK so v Velikem Lošnju kupile in opremile počitniški dom, kjer bodo letovali zasavski borci in drugi člani Zveze borcev.

CENTRALNI DELAVSKI SVET TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA IZ KIDRIČEVEGA je za letošnje počitnice odobril 2.500.000 dinarjev kot prispevek za letovanje svojih ljudi.

V ŠOŠTANJU SO ZGRADILI NOV 33 METROV DOLG BAZEN, ki bo služil predvsem zabavi in okrepitvi, lahko pa bodo v njem prirejali tudi športna tekmovanja.

V RADENCIH SO SLOVESNO ODPRLI NOV ZDRAVILIŠKI DOM — petnadstropno stavbo s 120 ležišči. V pritličju so razvrščene tri ordinacije, aseptična soba, lekarna, rentgenski oddelek in razni laboratoriji.

*To je pa najlepši par med letošnjimi obiralci hmelja
Izvolili so ga v Preboldu v Savinjski dolini*

V TOVARNI DEŽNIKOV IN PLETENIN LENDAVA so letos presegli letni plan, kakor tudi izvozne obveznosti. Kakovostne pletenine izvažajo trenutno v Sovjetsko zvezo, Holandijo, Francijo in Kanado. Z dežniki pa zalagajo predvsem domače tržišče. Za poletno sezono so izdelali gostinske in plažne senčnike, v kratkem pa bodo poslali na domači trg tudi zložljive dežnike, ki smo jih doslej v glavnem uvažali.

FARMA ZA VZREJO FAZANOV TUDI V PETROVCIH. Zaradi vedno bolj razvijajočega se lovskega turizma v Pomurju je treba poskrbeti za izravnavanje staleži divjadi. Farmam, ki skrbe za umetno vzrejo, se je zdaj pridružila tudi nova farma v Petrovcih.

BOLNIŠNICA V MURSKI SOBOTI je dobila novi oddelek za očne bolezni. Opremljen je z najsodobnejšim instrumentarijem. V kratkem mu bo sledil še pediatrični oddelek z 80 ležišči.

NA BLEDU SO ODPRLI NOV HOTEL »TRST«, depandanso hotela »Toplice«, ki ima 50 sob z 90 posteljami. Iz novega, sodobno opremljenega hotela je lep razgled na jezero in grad. Ob hotelu »Jelovici« pa gradijo petnadstropni hotel s 170 posteljami, ki bo prve goste sprejel pozimi.

FILM O JUGOSLAVIJI V AMERIŠKIH KINEMATOGRAFIH. Film je posnela ameriška družba »Twentieth Century Fox film« v cinemaskopu in prikazuje nedavno minuloost Jugoslavije, potem pa njen vzpon, lepote in privlačnosti, bežen pregled industrije, mesta, predvsem pa naravne lepote. Film spremlja besedilo s pohvalnimi besedami o Jugoslaviji in se zaključi s panoramo Dubrovnika, ki ga spremljajo akordi jugoslovanske himne.

ZAGREBŠKI KMETIJSKO-INDUSTRIJSKI KOMBINAT »SLJEME« gradi tovarno, ki bo dnevno pripravila 60.000 obrokov jedil. Ta bodo v glavnem zmrznjena, deloma pa topla jedila za takojšnjo prodajo. Tovarna jih bo dostavljala lastnim samopostrežnim restavracijam in menzam v podjetjih. Obenem bodo zgradili 6 motelov ob jadranski obali, kamor bodo dovažali pripravljena jedila v zmrznjenem stanju.

VELIKA TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA V SREMSKI MITROVICI je začela z redno proizvodnjo, katere letna vrednost bo znašala približno 11 milijard.

SEDEMLETNI PLAN KMETIJSTVA predvideva, naj bi se proizvodnja v tem času podvojila. S postopnim prehodom na ekonomske cene kmetijskih pridelkov se bo izboljšal položaj kmetijskih organizacij.

VELIKA ANGLEŠKA PREKOMORSKA LADJA »IBERIA« z 970 angleškimi in ameriški turisti je vrgla sidro pred Opatijo. To je največja ladja, kar jih je kdaj priplulo v Kvarnerski zaliv. Lastnica, londonska družba P. and O. Orient Lines proučuje možnost, da bi v svoje turistično križarjenje vključila tudi Opatijo.

VESEL DOGODEK NA »BOHINJU«. Na vožnji s čezoceansko ladjo »Bohinj«, ki je peljala večjo skupino izseljencev iz Južne Amerike v domovino na obisk, je med Rio de Janeirom in Salvadorjem rojakinja Danica Matešič rodila deklico, ki so ji dali ime Bohinjka. Ob prihodu na Reko ji je odbor »Splošne plovbe« priredil svečan sprejem in izročil mali Bohinjki zlato verižico z medaljonom v darilo in spomin.

NA VAČAH PRI LITJI so na rojstni hiši odkrili spominsko ploščo »prvemu mojstru slovenske moderne glasbe« Antonu Lajovicu. V isti hiši je bil rojen tudi Prešernov sodobnik »oče slovenske proze« Matevž Ravnikar. Ob tej priložnosti so priredili tudi razstavo dela izkopanin iz znanega prazgodovinskega najdišča v neposredni bližini Vač.

Upi na olimpijskih igrah

MARKO ZVOKELJ

Ko boste dobili v roke to številko, dragi rojaki, bodo prvi jugoslovanski športniki že na poti v za nas daljno Japonsko. Veliko slavlje vseh športnikov sveta, olimpijske igre, bodo letos od 10. do 24. oktobra v Tokiu.

Jugoslovani smo stalni udeleženci olimpijskih iger. Večje uspehe, razen v telovadbi pred vojno, smo začeli dosegati šele na igrah po vojni v Londonu, Helsinkih, Melbournu in Rimu. Letos bo naša odprava za Tokio kar obsežna. Okoli 80 aktivnih tekmovalcev, mimo tega pa še trenerji, maserji, zdravniki in vodje ter delegati za kongrese mednarodnih športnih federacij, ki bodo v času iger.

Nekaj besed bi rad povedal o tem, v katerih panogah bomo Jugoslovani nastopili in kakšnega uspeha se lahko nadejamo. To pa zato, ker razen v kolektivnih igrah ne bomo mnogo segali po medaljah, zato pa se bodo nekateri naši športniki kar zavidljivo lepo uvrstili med svetovno elito. In prav na te bi vas rad opozoril, kajti ko boste prebirali poročila z olimpijskih iger, si ne bo veljalo ogledati le, kdo so prvi trije, temveč tudi prvo deseterico. Med temi pa boste prav gotovo že lahko zasledili imena naših tekmovalcev in nedvomno boste ponosni na uspehe svojih.

Zdaj nekaj o kolektivnih igrah. Jugoslovanski nogometaši so v Rimu osvojili zlato medaljo. Letos se v Tokiu ne moremo nadejati enakega uspeha. Toda ena od medalj nam ne more uiti. Z velikimi upi gredo v Tokio tudi košarkarji. Drugo mesto na svetovnem in evropskem prvenstvu jih uvršča ta čas uradno na drugo mesto na svetu. Vaterpoliste, ki so Jugoslovanom doslej prinesli največji ugled, so v Rimu zatajili. Letos zagotovo ne bodo. O tem nam pričajo zmage proti vsem nevarnim nasprotnikom v zadnji sezoni. Naša napoved: po ena zlata, srebrna in bronasta medalja.

Za temi ima največ upov za visoko uvrstitev jugoslovanski osmerek. Tretje mesto na evropskem prvenstvu bi na olimpijskih igrah lahko ponovili, če ne bi presenetil osmerek iz ZDA.

Med nosilci medalj bomo lahko zasledili tudi katerega naših rokoborcev. Martinovič je v Rimu osvojil srebrno, in jo bo letos branil. Horvat pa je postal lani svetovni prvak in eno od odličij mu ne bi smelo uiti.

Morda najkvalitetnejšo ekipo atletov, kar jih je zastopalo Jugoslavijo na olimpijskih igrah, pošiljamo prav letos v Tokio. Najmočnejši je Ljubljčan Slavko Špan, ki je ta čas tretji na svetu in v Evropi v teku na 5000 m z ovirami. Visoko uvrščen je tudi Roman Lešek iz Celja, ki je v skoku s palico na petem mestu v Evropi. Drugi Celjan Simo Vazič pa je na 6.—7. mestu v Evropi v teku na 1500 in 5000 m. Z desetim mestom v Evropi pa se lahko ponašata Ljubljčanka Draga Stamejčič v teku na 80 m z ovirami in v petorboju ter Mariborčan Franc Červan v teku na 10 kilometrov. Ta petorica atletov je že določena za pot na Japonsko, še nekaj pa se jih poteguje in če bodo dosegli dobre rezultate, bodo odpotovali.

Posebej velja poudariti, da bo med Jugoslavlani tudi telovadec Miro Cerar; o njegovih uspehih pa smo že pisali. Da bi imel tudi na Japonskem kar najugodnejše pogoje za nastop in čimboljše okolje, je jugoslovanski olimpijski komite določil, da potuje v Tokio cela telovadna vrsta, to je šest tekmovalcev, ki bodo Cerarju v oporo.

Mimo omenjenih tekmovalcev bodo od Slovencev med olimpijci še Brodnik in Šrot kot telovadca, Danev in Eizelt kot košarkarja in Colja, Berc, Skalak in Klavora kot člani osmerca.

In h koncu še to. Po predvidevanjih je naša letošnja olimpijska odprava tako močna, da upamo, da boste lahko s ponosom govorili o uvrstitvi svojih rojakov.

Janez Brodnik - med našimi najboljšimi telovadci

JANA

Janez Brodnik comes from Bled. It was already in primary school that he excelled in gymnastics. At the selective heavy-gymnastics competition in Sarajevo, he was second to our champion in heavy gymnastics, Miro Cerar, and was ranged in our Olympic team as its youngest member. Janez is very proud of his achievement although it has not yet been decided whether our team is going to participate in the Tokyo Olympic Games at all. However there is always another day.

Pravijo, da so v maju rojeni otroci — otroci sreče. Tudi Janez Brodnik, ki je v letošnjem maju izpolnil dvajseto leto, je majski otrok.

»Mogoče je res, da imam srečo.« se je v zadregi nasmehnil, ko smo ga vprašali o tem:

»pomislite, na izbirnem telovadnem tekmovanju v Sarajevu sem zasedel prvo mesto za Cerarjem in se tako uvrstil v ekipo olimpijskih tekmovalcev.«

Janez Brodnik je skromen fant, zato je svoj uspeh rajši pripisal srečnemu naključju kot pa trdemu, vztrajnemu treningu, ki se ga disciplinirano udeležuje štiri ure vsak dan, v petek ali svetek. Res, mogoče je imel tudi nekoliko sreče: saj mlad fant, najmlajši v ekipi, še nima dovolj izkušenj in rutine, da bi se znal na važnem tekmovanju otresti treme in nepotrebnih spodrs-ljajev, ki jih taka trema lahko povzroči.

Vendar pa je že dovolj pogosto dokazal, da mu k uspehom pomaga predvsem znanje in vsakodnevno urjenje. Najboljši je v parterju in v krogih — v parterni telovadbi je že nekajkrat prekosil Cerarja! Prvi večji mednarodni uspeh je dosegel leta 1962 proti nemški reprezentanci, kjer je zasedel 7. mesto. Pred kratkim pa se je vrnil iz vzhodnega Berlina, kjer je bil v zelo hudi konkurenci šesti (v parterni telovadbi drugi in na krogih tretji).

In kdaj je začel s telovadbo?

»Pravzaprav šele pri petnajstih letih. Ko sem končal osnovno šolo, so učitelji svetovali staršem, naj me pošljejo v Ljubljano, češ da imam za telovadbo velik talent in da bom šele v Ljubljani resnično treniral. Zato sem se vpisal na lesni oddelek tehnične šole, zraven pa sem treniral v Študijski telovadnici pod vodstvom tovariša Gregorke, ki je tudi Cerarjev trener. Včasih je bilo težko. Nekateri profesorji so imeli razumevanje za moje telovadne podvige; drugi pa so rekli: šola ali telovadba — oboje ne gre!«

No, pa je le šlo. Brodnik je letos končal srednjo šolo in v jeseni se bo vpisal na univerzo. In potem bo študiral in telovadil.

Prostega časa ima le malo. Pa saj ga niti ne pogreša. Le včasih se mu toži po hribih in po smučanju. Zato tudi zdaj, kadar le utegne, obišče domače na Bledu, »skoči« z očetom in bratoma na Triglav ali pa vsaj na Pokljuko.

DRUŠTVO PRIJATELJEV MED FINSKO IN JUGOSLAVIJO je izdalo knjigo »Obraz Jugoslavije«, ki jo je napisal Ville Niskanen, predsednik društva.

V OSLU JE BIL 22. MEDNARODNI KONGRES ORGANIZACIJE PEN KLUBA, ki združuje književnike iz 70 držav. V jugoslovanski delegaciji, ki jo je kot častni gost kongresa spremljal Josip Vidmar, so bili še predsednik slovenskega centra Matej Bor, Mira Mihelič, Danilo Lokar, Mitja Mejak, Bojan Štih in Ciril Zlobec. Naslednji kongres bo prihodnje leto na Bledu.

»HLAPEC JERNEJ« NA DANSKEM. Na Danskem je izšel prevod Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegove pravice«. Z lesorezi ga je opremil danski slikar Erih Hagen. Prevodi jugoslovanskih del so na Danskem zelo redki. Poleg nekaj antologij so v zadnjih letih izdali še Andričev »Most na Drini« in Čosičev »Daleč je sonce«.

ZNANI ZGODOVINSKI SPOMENIK V NIŠU ČELE KULA, ki so ga sezidali Turki tako, da so vanj vgradili glave padlih srbskih bojnikov v protiturskih bojih, so zavarovali pred razpadanjem s stekleno prevleko. Ta edinstveni spomenik obišče zadnja leta več kot 30.000 ljudi letno.

DUBROVNIŠKE LETNE IGRE — 15. po vrsti, obsegajo letos 77 izvedb. V programu sodeluje 1300 izvajalcev, med njimi 12 inozemskih ansamblov.

PRIZNANJE SLOVENSKEMU MUZIKOLOGU. Univerzitetnega profesorja dr. Dragotina Cvetka so izvolili za člana akademskega sveta Mednarodnega inštituta za primerjalno muzikologijo, ki ima sedež v zah. Berlinu.

SKUPŠČINA SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI JE IZVOLILA TRI NOVE REDNE ČLANE: prof. Antona Ocvirka, prof. Franceta Koblarja in prof. Franceta Bezljaja. Izbrani so bili tudi trije dopisni člani.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE »JOZE HERMANKO« IZ MARIBORA je imelo na prvem mednarodnem festivalu amaterskih lutkovnih gledališč velik uspeh. Med 21 gledališči iz 15 držav so se Mariborčani uvrstili med prva štiri najuspešnejša lutkovna gledališča. Ob vrnitvi domov so gostovali tudi v Grazu.

NA KOPANJU PRI RAČI NA DOLENJSKEM SO ODKRILI PLOŠČO V SPOMIN FRANCETU PREŠERNU, ki je kot otrok preživel tu tri leta. Proslave ob odkritju se je udeležilo veliko ljudi iz bližnjih krajev.

FOLKLORNA SKUPINA »FRANCE MAROLT« se je podala na pettedensko turnejo po Zah. Evropi. 40-članski ansambel je nastopil najprej v Limburgu na Nizozemskem za naše izseljence, zatem je gostoval v Belgiji, na Nizozemskem in Zah. Nemčiji; svojo turnejo je spet zaključil s prireditvijo za naše izseljence v Stuttgartu.

V KOSTANJEVICI NA KRKI tudi letos nadaljujejo z obnovo gradu in grajske cerkve. Predvidoma bodo v ta namen porabili nad 25 milijonov dinarjev in sicer predvsem za obnovo cerkve. Grad je zvečine že pod streho.

NA IZLAKAH NAD ZAGORJEM SO SE ZBRALI SLIKARJI

M. L.

Na pobudo likovne komisije pri občinski Zvezi kulturno-prosvetnih društev je skupščina občine Zagorje ob Savi sprejela sklep o ustanovitvi I. zagorsko-izlaške slikarske kolonije. Letos je kolonija poskusno delala 10 dni ob koncu junija in v začetku julija; prihodnje leto pa je mogoče pričakovati že redno delo v tej slovenski slikarski koloniji, ki naj bi postala tradicionalna.

Kulturno življenje ima na področju zagorske občine bogato tradicijo. Kot nadaljevanje tega naj bi bila I. zagorsko-izlaška kolonija, pravzaprav I. slovenska slikarska kolonija, ki naj bi postala ustaljena oblika zbiranja slikarjev iz vse Slovenije, pa morda iz vse Jugoslavije. Sicer pa predstavlja kolonija pravzaprav povezovanje slikarjev s tistimi, za katere ustvarjajo.

Udeleženci kolonije so skušali v dneh bivanja na Izlakah dojeti duha zagorske doline in upodobiti življenje iz življenja in razvoja tega področja Slovenije. Zraven tega pa so pripravili tudi več razgovorov o problemih v slikarstvu.

France Slana, Tošo Primožič, Marjan Dovjak, Ivo Seljak — Čopič, Janez Knez, Milan Rijavec, Dora Plestenjak, Miloš Požar, Tone Leskošek, Franci Kopitar — Silvo in Viktor Birska so nato v ateljejih končali dela, katerih začetek izvira iz Zagorja. Za letošnji 9. avgust — zagorski občinski praznik — pa so bila razstavljena in tako na vpogled Zagorjanom, ki so z izrednim zanimanjem spremljali bivanje slikarjev v Zagorju.

Uspehi jugoslovanskega filma doma in po svetu

JANA MILČINSKI

Puljski festival, XI. po vrsti, nam je tudi v letošnjem poletju podal pregled jugoslovanskega igranega filma in razglasil najboljše filme ter razdelil nagrade nauspešnejšim filmskim ustvarjalcem. Lahko se pohvalimo, da je najnovejši slovenski film: »Ne joči, Peter«, pobral lepo število nagrad. Filmu samemu je bila prisojena »Srebrna arena«, njegov režiser France Štiglic pa je dobil Zlato areno in denarno nagrado za režijo. Nadalje je dobil scenarist Ivan Ribič Zlato areno za scenarij in denarno nagrado, komponistu Alojzu Srebotnjaku pa se podelili nagrado za glasbo. Poleg tega je dobil režiser France Štiglic tudi nagrado »Kekec«, ki jo podeljuje žirija komisije »Film in otrok« za filme, ki so primerni za otroke.

Z veliko Zlato areno je bil nagrajen in obenem razglašen za najboljši film leta film s sodobno tematiko: »Službena leta«, ki ga je režiral Fadil Hadžić. Zlato areno je dobila tudi glavna igralka tega filma Olivera Marković. Veliko Srebrno areno je dobil film »Marš na Drini«, režiserja Žika Mitrovića, ki je bil obenem s Francetom Štiglicem nagrajen z Zlato areno in denarno nagrado za režijo. Več nagrad so dobili tudi ustvarjalci filma »Stvari, kakršne so«, uspele komedije iz dalmatinskega okolja »Lito valovito«, in jugoslovansko-nemški koprodukcijski film »Moški izlet«.

Počasi, a uspešno si naša filmska umetnost utira pot tudi v inozemstvo. V prvi vrsti smo lahko ponosni na retrospektivo devetih filmov slovenskih režiserjev, ki jih je v letošnjem poletju prikazala pariška kinoteka. Francoski filmski kritik Boisset pa je napisal za časopis »Cinema 64« obširen prikaz nekaterih jugoslovanskih filmov. Največjo pohvalo je izrekel delu slovenskega režiserja Igorja Pretnarja »Samorastniki«, ki po njegovem pomeni bistveno prelomnico v zgodovini jugoslovanske kinematografije.

Mednarodni center za filmsko umetnost je v Rimu organiziral »dneve jugoslovanskega filma«. Na programu je bila Bulajićeva »Kozara«, ki je doživela ponoven uspeh, potem nekaj Vukotičevih risank in filmska reportaža »Skopje 63«. Vukotičeva »Igra« je bila na mednarodnem festivalu v Melbournu razglašena za najboljši film, krajši od 30 minut in je dobila nagrado »Srebrni bumerang«.

Na mednarodnem festivalu dokumentarnega in kratkometražnega filma v Krakovu je bil film Rudolfa Sremca »Ljudje na kolesih« nagrajen z zlatim zmajem Vavelskim.

V Berlinu, v Zvezni republiki Nemčiji so izročili »Zlati filmski trak« naši igralki Miri Stupici. To visoko priznanje si je Mira Stupica pridobila

z vlogo v jugoslovansko-nemškem filmu »Moški izlet«. V enem najuglednejših dunajskih kinematografov so dalj časa predvajali jugoslovanski film »Sibirska Lady Macbeth«, ki ga je zrežiral Poljak Andrej Wajda. Kritiki in gledalci so film ugodno sprejeli.

Pri snemanju ameriško-nemškega filma »Koča strica Toma«, v katerem bo igral slavni Louis Armstrong, bodo sodelovali tudi Jugoslovani. Zunanje posnetke tega filma bodo posneli v Somaliji, vse notranje pa v Jugoslaviji. Ekipa Hirsch-filma iz Münchna pa bo s sodelovanjem »Triglav-filma« iz Ljubljane posnela serijo trinajstih kratkih televizijskih filmov o znamenitih belih konjih lipicancih.

In še zadnja zanimiva novica: slovensko filmsko podjetje »Viba-film« pripravlja daljnosežni načrt. V letu 1966 naj bi režiser France Štiglic s sodelovanjem vseh slovenskih režiserjev posnel film po znanem romanu F. S. Finžgarja »Pod svobodnim soncem«.

Naš nagrajeni film Ne joči, Peter in njegovi mladi junaki

TANJA MAURIC

Dragi mladi prijatelji v tujini, morda vas je presenetil zgornji naslov, kajne? Da ne bo preveč ugibanja, naj vam kar povem, da to ni nič hudega in da je Ne joči, Peter, naslov novega slovenskega filma, ki je bil na letošnjem filmskem festivalu v Pulju deležen tako lepih priznanj in nagrad.

Režiser je France Štiglic, scenarij pa je napisal Ivan Ribič. Oba sta že stara znanca naše filmske publike; tudi otrokom njuni imeni nista neznani. Kadar ju slišijo skupaj se takoj spomnijo na Dolino miru, film, ki je vsem tako zelo ugajal in se ga še zdaj vsi radi in, priznajmo, nekoliko ponosni spominjamo. Bert Sotler in Lojze Rozman, oba gledališka igralca, sta v tem filmu partizana, ki dobita nalogo prepeljati tri otroke na osvobodeno ozemlje. 10-letna Miran in Ljuba in 4-letni Peter (on je tudi naslovni junak filma) se na poti srečajo s številnimi smešnimi pa tudi napetimi dogodki. No, povedati moram še to, da se partizanoma zdi najprej naloga, ki jo dobita, silno lahka in počutita se prav zapostavljena, na koncu poti pa jima je kar žal, da se morata ločiti od prijaznih malih prijateljev. Tudi otroci se težko poslovijo od partizanov, s katerima so postali prijatelji. Mali Peter joče.

In kdo so Miran, Ljuba in Peter? Kot sem že omenila, so stari 10 in 4 leta. Vsi trije so iz Ljubljane, njihova prava imena pa so Mihec,

Miran in Peter v »važnem« pomenku

Marjanca in najmlajši Bogdan, ki mu pa je popolnoma vseeno, če ga kličete kar Peter, saj se je tega imena že docela privadil. Ko sem jih obiskala na snemanju v Vipavi, so mi imeli toliko povedati, da kar nisem mogla vseh treh dohajati v njihovem veselem čebljanju. Miha, v filmu Miran, se vam prvi predstavlja.

»Oh, jaz sem bil res na čuden način izbran. Nekega dne je prišel k nam na obisk star znanec, s katerim sva dobra prijatelja. Rad se pogovarja z menoj, on meni pripoveduje šale, jaz pa njemu. Tako je tisti dan rekel, da bi bil jaz kot nalašč za film in da prav zdaj iščejo dečka mojih let. Vsi smo se na to smejali, jaz pa sem se šel vseeno prijaviti in — sprejet sem bil.«

»Jaz sem pa Ljuba, drugače pa Marjanca. Letos sem končala tretji razred in sicer mesec dni prej kot moji sošolci in sošolke. Vseeno je moj izkaz odličen. Tudi jaz sem bila izbrana tako, da sem se javila na razpis v radiu. Seveda sem vesela, da so prav mene izbrali.«

»Jaz sem pa Lubejev Bogdan iz Ljubljane. Štiri leta imam pa sem že velik. Stric režiser me je nekoč videl, ko sem obiskal očka v pisarni in sem mu pel Kekčevo pesem. Prišel je k meni in začela sva se pogovarjati, potem pa je rekel mami, da sem jaz kot nalašč za Petra. No, zdaj sem pa Peter.«

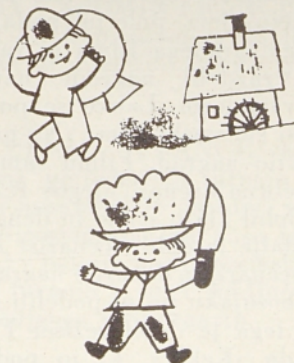
Pa še mlada filmska zvezdnica Marjanca

otroci berite

ČRTOMIR
ŠINKOVEC

Potice

MATI SO NAM BRAŠNO DALI –
PA NE VPRAŠAJTE ZAKAJ –
DANES BOMO POTOVALI
DALEČ, DALEČ IN NAZAJ:
PO VODO GREMO V VODICE,
NA GRMADO PO SUHLJAD,
V MLINO PA PO BELO MOKO,
PO ROZINE V ŠKOFJO LOKO,
V MEDNO PO NAJSLAJŠI SAD.
MATI SPEKLA BO POTICE
BOLJ RUMENE KOT CEKIN,
BOLJ DIŠEČE KOT OBLICE –
NE TOČITE, MALČKI, SLIN!

BRANKA
JURCA

Zvezde

TONČEK SE JE VRAČAL DOMOV; BILO JE PO-
NOČI IN NAD NJIM JE BILO POLETNO NEBO,
PREPOLNO ZVEZD.

GLEDAL JE ZVEZDE IN SI MISLIL:

JOJ, KAKO SO LEPE! LEPŠE SO KOT MARJETICE
NA TRAVNIKU, LEPŠE KOT RAKETE ZA PRAZNIK,
LEPŠE KOT ISKRICE NA DREVESCU OB NOVEM
LETU ... JOJ, KAKO SO LEPE!

GLEDAL JIH JE IN SI JIH ZAŽELEL, ZA CELO PRGIŠČE. KO PA SI JIH JE TAKO ZAŽELEL, JIH JE ZAGLEDAL V MLAKI. ŠTEL JIH JE: ENA, DVE, TRI IN ŽE SE JE RAZVESELIL; V MLAKI SI JIH BO NALOVIL – ZVEZD, ZAKAJ MLAKA NI MORJE...

POKLEKNIL JE NA TLA, NAGNIL KANGLICO, ZAJEL VODO IN JO ZLIL NA TRAVNIK POLEG MLAKE. IN POTEM ŠE IN ŠE.

ZVEZDE SO SE VSAKIČ, KO JE POTOPIL KANGLICO V VODO, BOJEČE STISNILE OB ROB MLAKE, NATO PA SO SE SPET VESELO ZAZIBALE PRAV NA SREDI VODE. KONČNO JE BILA V MLAKI SAMO ŠE BROZGA IN ZVEZDE SO SE KOMAJDA ŠE VIDELE. STEGNIL JE ROKO, TODA ZVEZD NI BILO NIKJER VEČ... SKRILE SO SE V PESKU, JE POMISLIL TONČEK IN SEGEL Z ROKO V PESEK IN BLATO, TODA ZVEZD NI BILO NE V PESKU IN TUDI V BLATU NE...

DVIGNIL SE JE, PRETAKNIL ROKO SKOZI ROČAJ KANGLICE, POTISNIL ROKI V ŽEPA IN ODŠEL PROTI DOMU.

ŠEL JE PO CESTI, SE ZAZIRAL V ZVEZDE NA NEBU IN SI MISLIL:

JOJ, KAKO SO LEPE! LEPŠE SO KOT MARJETICE NA TRAVNIKU, LEPŠE KOT RAKETE ZA PRAZNIK, LEPŠE KOT ISKRICE NA DREVESCU OKOLI NOVEGA LETA...

Risal: MILAN BIZOVIČAR

Dragi otroci

Poletje se bliža koncu, počitnice so minile. Naši šolarji so spet sedli v šolske klopi, s seboj pa so prinesli vsele spomine na prelepe počitniške dni.

»Jaz sem bil pri morju,« se je pohvalil Janko, »in sem se naučil plavati.«

»Jaz sem bila z očkom na vrhu Triglava, na najvišji gori Jugoslavije,« je povedala Mojca.

»In jaz sem bil pri stricu na deželi,« je rekel Mihec, »pomagal sem mu grabiti seno in jahal sem pravega živega konja.«

Nešteto je teh spominov; težko bi presodili, čigav je lepši in zanimivejši.

»Kdo ve,« smo pomislili v uredništvu, »kako so preživeli počitnice otroci naših izseljencev, ki so razkropljeni po vseh delih sveta? Kako pestri in zanimivi so šele njihovi spomini!« Pa smo sklenili: poprosili jih bomo, naj nam pišejo, kje in kako so preživeli letošnje počitnice.

Zatorej

dragi otroci,

kjerkoli ste že, v Evropi, Ameriki, Aziji, Afriki, Avstraliji, pišite nam o svojih letošnjih počitnicah! Najlepše vaše spise bomo objavili, naj-naj-najlepše pa bomo tudi nagradili. Pa še nekaj bi vam radi sporočili.

V letošnjem poletju so s svojimi starši in stariji starši obiskali Slovenijo mnogi vaši vrstniki. Všeč so jim bili naši kraji, všeč so jim bili naši ljudje. Seznanili so se s tukajšnjo mladino in dobro niso znali našega jezika.

»Lepo bi bilo,« vam sporočajo naši šolarji, »če so se razumeli med seboj, čeprav nekateri od njih bi se mi mladi — vi, ki živite na tujem in mi, ki živimo v domovini vaših dedov, bolje spoznali med seboj. Radi bi si dopisovali z vami. Nič zato, če ne znate pisati v slovenščini. V šoli se učimo angleščine, francoščine nemščine, ruščine — lahko nam pišete v kateremkoli teh jezikov; če česa ne bomo razumeli, nam bodo prevedli starši ali starejši tovariši. Mi pa vam bomo odgovarjali v slovenščini. Tako bomo imeli dvojne koristi hkrati: vi se boste učili našega jezika, mi se bomo učili vašega; mi bomo spoznali vašo in vi boste spoznali našo domovino.«

Torej, dragi otroci, pohitite s pisanjem! Pišite nam o svojih počitnicah. Pišite našim otrokom o krajih, kjer živite, o svojem življenju, svojem šolanju, in sploh o vsem, kar vas zanima. Naši otroci pa vam bodo odpisali.

In tako se bo med vami in nami spletla topla, prijateljska vez, kakršna pritiče otrokom iste krvi, istega slovenskega porekla.

naši ljudje po svetu

S TRZAŠKEGA

SLOVENSKA MLADINA — MOST MED NARODI

Na Opčinah pri Trstu je bilo v juliju veliko mladinsko srečanje, na katerem se je zbralo blizu 3000 mladincev in mladink iz Jugoslavije, Italije in Avstrije. Podobna mednarodna srečanja mladine so bila že v zadnjih dveh letih in jih nameravajo prirediti tudi v bodoče z namenom, da se mladi ljudje sosednih dežel bolje spoznajo, da razširijo in poglobijo sodelovanje ter medsebojne prijateljske odnose.

Program srečanja je bil prijeten in pester. Imeli so kulturne in športne prireditve. Tudi zabave in plesa ni manjkalo. Sodelovali so številni ansambli in solisti iz posameznih dežel. Zbrana mladina pa se je zavedala tudi globljega namena svojega srečanja. Njih geslo je bilo: Mir, prijateljstvo in sodelovanje.

IZ BENESKE SLOVENIJE

REZIJANI BODO IZGINILI, ČE SE JIM NE ZAGOTOVI DELO NA RODNIH TLEH

Rezijanska dolina je ena izmed najbolj pasivnih dolin na področju Karnijske skupnosti. Sama zemlja v Reziji je zelo skopa. Živeti se da le tam, kjer so neke vrste terase, drugod pa je sam breg ali pa prod, kamen in grapa. Zato so vasi daleč vsaksebi in ni nobenega pravega središča. Večje vasi med temi so

V Udinah

Foto: S. Lenardič

Osojani, Bela, Stolbica in potem še vrsta manjših — vse pa iz leta v leto umirajo, hiše se praznijo, ljudje odhajajo v svet za kruhom. Samo od l. 1946 do 1960 se je izselilo kar 342 družin s skupno 1162 člani, zraven pa je še sezonska emigracija. Na sezonsko delo pošilja Rezija okrog 800 svojih prebivalcev. Blizu polovica Rezijanov si poišče delo v drugih italijanskih pokrajinah, okrog 15 odstotkov jih odide v Francijo, nekaj več v Luksemburg, ostali pa v Švico in Nemčijo. V zadnjem času hitro raste število žensk, ki se izseljujejo. S tem v zvezi pa seveda zelo pada doma število zakonov in rojstev. Velik odstotek emigrantov se poroči v tujini ali drugod v Italiji in počasi pozabijo na rodni dom. Tako Rezija počasi umira in če ne bo možnosti, da bi njeni ljudje dobili zaposlitev na domačih tleh, bo umrla. (Po Matajurju)

IZ SLOVENSKE KOROŠKE

OTROCI IZ BILČOVSA NA OBISKU V SLOVENIJI

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu je v juliju organiziralo za mladino svojih članov prav posrečen izlet v Slovenijo. Avtobus jih je odpeljal preko Karavank skozi novi Ljubeljski predor proti Trzinu. Mladi Slovenci iz Bilčovsa so si ogledali Trzin, Kranj, obiskali so Brezje in Begunje. Obisk v Begunjah je na vse napravil nepopisno globok vtis. Vso izletniško skupino je globoko pretresel pogled na neme priče preteklih krvavih in groze polnih let. Od tam jih je pot peljala na Bled. Od vseh strani so si ga ogledali in bili nadvse navdušeni. Obiskali so tudi muzej na gradu, ki jih je spomnil davnih dni slovenske zgodovine, ki za Slovence, podložnike tujcev, niso bili veseli. Potem so šli v Vrbo. Kako bi mogli mimo, ne da bi obiskali rojstno hišico največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna.

Najdelj pa so se zadržali v Trzinu, kjer jih je sprejela tamkajšnja mladina z učitelji. Ogledali so si zdravstveni dom ter prostore nove gimnazije, nato pa so bili gostje počitniške kolonije hrvatske mladine z Reke, ki je bila na letovanju v Trzinu. Prav prijetno so se sporazumeli. Sklenjena so bila številna prav gotovo trajnejša prijateljstva.

LETOVANJE V SAVUDRIJI JE BILO NEPOZABNO!

Mladina iz slovenskih vasi na Koroškem je tudi letos letovala ob jugoslovanski obali. Prva skupina, v kateri so bili otroci iz Zgornjega in Spodnjega Roža, Zilje, Gur in Podjune, se je 8. avgusta že vrnila. Vsi so lepo zagoreli in dobro razpoloženi. »Bilo je nepozabno,« nam je dejal mali fantič, »le to je narobe, da je prehitro minilo.«

NA DJEKSAH SMO POČASTILI ZLATOMAŠNIKA

V juliju je naš župnik Ignac Muri praznoval zlati jubilej svojega poklica. Poudariti moramo, da je med nami, koroškimi Slovenci zelo priljubljen, kar je potrdilo tudi njegovo jubilejno slavlje, ki je bilo res prisrčno. Vsi smo čestitali gospodu iskreno in iz srca, saj je bil vedno in povsod z nami, ter res zasluži vzdevek narodni duhovnik.

IZ FRANCIJE

SILIKOZA NEUSMILJENO KOSI

Naš poverjenik, rojak Jurij Artič iz Lievina nam sporoča:

Spet smo tukaj izgubili dva zvesta naročnika Rodne grude in zavedna Slovenca. Dne 10. julija smo spremljali na zadnji poti našega tovariša Antona Kuneja, ki je v svojem 72. letu podlegel silikozi.

Dne 21. julija smo se za vselej poslovili od Alojza Maroha iz rue Longres v Lensu. Pokojni je bil doma iz okolice Ptuja in je doživel komaj 63 let. Tudi njega je pobrala rudarska morilka — silikoza in mu preprečila obiskati rodni kraj, kar je bila njegova velika želja. Bil je član dveh naših društev Udruženja Jugoslovanov in Posmrtninskega fonda.

V začetku avgusta pa je zahrbtna silikoza terjala med nami tretjo žrtev: 76-letnega Jožeta Rusa, ki je živel na Fosse 16 v Lievinu, P. de C. Bil je zaveden Slovenec in zvest naročnik Rodne grude. Vedno si je želel obiskati Slovenijo, a zaradi premajhne pokojnine mu to ni bilo mogoče.

Bodi jim lahka gruda na tujih tleh, njihovim svojcem pa iskreno sožalje v imenu obeh društev in vseh, ki so pokojne poznali in cenili.

Pokojna Neža Odlazek

Tudi naš poverjenik rojak Planinc iz Creutzwalda nam sporoča žalostno novico: Dne 8. julija so v Hammsurs Vashberg pokopali rojakinjo Nežo Odlazek, ki je bila rojena 1. 1898 v Peči pri Novem mestu, 1. 1922, ko je imela 24 let, pa se je izselila v Francijo v Merlebach. Bila je že 14 let vdova. Na zadnji poti so jo spremili številni znanci in prijatelji ter člani društva Sava z zastavo. Naj se odpoti v zemlji, ki jo je dolga leta pojila s svojim znojem.

Delavsko naselje v Holandiji

Foto: V. Valenci

IZ HOLANDIJE

ZELO LEP NASTOP ANSAMBLA »FRANCE MAROLT«

Predsednik društva Edinosti Franc Anderluh iz Chevremona nam piše:

»Nastop folklornega ansambla »France Marolt« iz Ljubljane tukaj v Heerlenu je bil zelo lep in naši izseljenici so ga številno obiskali. Vsi smo prav uživali ob naših domačih melodijah in plesih. Naši rojaki si žele še več takšnih obiskov iz domovine. Upamo, da je tudi dragim gostom ugajalo tu med nami v Holandiji. V imenu vseh tukajšnjih rojakov, ki so plesalce gledali in poslušali, jim izrekam čestitke za lep nastop in zahvalo za obisk.

Druga vest, ki nam jo v svojem pismu sporoča rojak Anderluh, pa je žalostna. Konec julija je osebni avtomobil povozil najstarejšega rojaka, častnega predsednika društva Edinosti Jožefa Videca. Zdravi se v bolnišnici v Brunssumu in kakor smo zvedeli, zdravljenje lepo napreduje. Ko bo čital to vest v Rodni grudi, bo prav gotovo že zdrav spet doma pri svoji družini, kar mu vsi toplo želimo. Škoda le, da se letos ne bomo srečali v Ljubljani.

»EDINOST« ZA ŽRTVE POTRESA V SKOPJU

Društvo jugoslovanskih izseljencev »Edinost« v Holandiji je poslalo na jugoslovansko poslaništvo v Haagu 215 Hfl za žrtve potresa v Skopju. K zbirki so prispevali tile članj in častni člani društva: De La Haye-Vršaj 10 Hfl, Evers Gerard 2,50 Hfl, Grilj Matilda 2 Hfl, Bieske Herman 5 Hfl, Vršaj E. 10 Hfl, Herlans-Vršaj 2 Hfl, Gubbels Alb 2,50 Hfl, Mlakar Jozef 5 Hfl, Dragstra-Gorenc 5,50 Hfl, Willems Gerard 5 Hfl, Purgar Gertruda 3 Hfl, Lešnjak Franc 5 Hfl, Kurnig Jozef 10 Hfl, Houtermans W. K. 2,50 Hfl, Beckers-Kurnig 15 Hfl, Janežič-Bauman 7 Hfl, Van Sweden 1 Hfl, Van Haselt 1 Hfl, Van de Aker 1 Hfl, Bremen K. A. 2,50 Hfl, Bremen M. 1 Hfl, Družina Arets 4 Hfl, Anderluh Fr. 10 Hfl, Volke 2 Hfl, Kralj 1 Hfl, Giele 2 Hfl, Domevšček Anton 10 Hfl, Kwiton 2 Hfl, Han 1 Hfl, Roven 1 Hfl, Primožič 1 Hfl, Sap Jozef 1 Hfl, Sap Hans 1 Hfl, Hengels 1 Hfl, Šibret-Primožič 25 Hfl, Beujamin 5 Hfl, Jakelj Oskar 2 Hfl, Šibret Ivan 50 Hfl, Šibret Albin 1,50 Hfl.

IZ ŠVEDSKE

JUGOSLOVANI — DOBRI NOGOMETASI

Kakor nam poroča rojak Zuppin iz Köpinga na Švedskem imajo tam jugoslovanski izseljenci svoj nogometni klub »Juggarna«, ki se je v svoji skupini uvrstil na prvo mesto. Fantje se res postavijo, saj doslej še niso bili poraženi, le eno tekmo so odigrali neodločeno.

Jugoslovani na Švedskem so z velikim navdušenjem prisostvovali tekmi med švedskim moštvom iz Noo-Köpinga in Radničkim. Na stadionu se je zbralo nad sto Jugoslovanov, ki so za igralce Radniškega tako navijali, da so prevpili ves stadion. Rezultat je bil 2:2, pripominjajo pa, da je to švedsko moštvo kar precej resen nasprotnik, saj je bilo lani na prvem, letos pa je na tretjem mestu.

IZ NEMČIJE

Med mladimi Jugoslovani

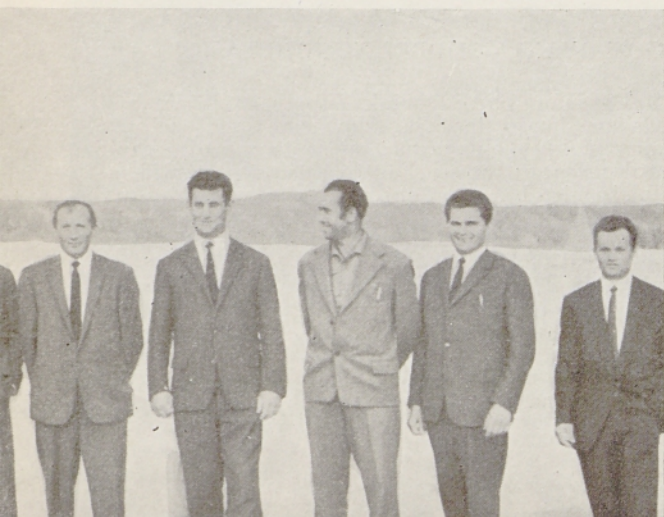
Jugoslovani v Münchnu so nedavno ustanovili klub v prostorih našega poslanštva. V klubu se zelo radi zbirajo. Zlasti ob sobotah je tam živahno. Igrajo, pojejo in plešejo, nekateri pa se zabavajo ob šahu in drugih družabnih igrah. Dostikrat gledajo tudi razne filme iz domovine

Foto: Julija Jakopin, Stuttgart

Sliki spodaj: Skupina naših delavcev v Starnebergu pri Münchnu. Zaposleni so pri polaganju kabla

Pred našim konzulatom v Frankfurtu je na konzularni dan vedno živahno

Foto: Tone Brožič

*Ruth Hren,
hčerka naše
dolgoletne
naročnice
mrs. Hren
iz Chisholma
v Minnesoti,
je nedavno
diplomirala
na šoli za
medicinske sestre.
Čestitamo!*

JUBILEJNA IZDAJA MLADINSKE REVIJE SNPJ

Kakor je bilo že napovedano, je bila julijska številka mladinskega mesečnika Slovenske narodne podporne jednote The Voice of Youth, ki izhaja v Chicagu v redakciji Louisa Benigerja in Ivana Boštjančiča, posvečena letošnjemu 60-letnemu jubileju te organizacije.

Lst spretno urejajo in je zanimiv. Še posebej pa je zanimiva jubilejna številka, ker prinaša članke o nastanku in razvoju jednote. Tudi slikovnega gradiva je to pot veliko, saj so objavljene risbe, za katere je SNPJ razpisala deset nagrad. Nagradno tekmovanje je bilo razdeljeno na dva dela, in sicer pet nagrad je bilo namenjeno tekmovalcem v starosti od 16. leta navzgor. Ostalih pet pa najboljšim tekmovalcem mlajšim od 16 let. Med člani je nagradno tekmovanje vzbudilo kar dosti zanimanja, saj je kar 66 tekmovalcev poslalo uredništvu svoje risbe. Prvo nagrado v tekmovalni skupini mlajših in starejših članov je prejel 16-letni Dennis Sochacki, član aktivnega mladinskega krožka št. 52 v Herminie, kjer že dolgo vrsto let uspešno deluje društvo št. 87 SNPJ. Njegova nagrajena risba je objavljena na prvi strani revije. Na notranjih straneh so tudi ostala nagrajena dela. Nagrajenci so prejeli nagrade v denarju, ki so znašale skupno 165 dolarjev. Prva nagrada v skupini starejših tekmovalcev je bila 35 dolarjev.

22. REDNA KONVENCIJA AMERISKE BRATSKE ZVEZE

Znana velika organizacija ameriških Slovencev Ameriška bratska zveza je imela v avgustu v Kansas Cityju, Kans. 22. redno konvencijo. Krajevno društvo št. 49 ABZ je že več mesecev prej pripravljalo vse potrebno za lep sprejem delegatov in gostov. Priprave je vodil poseben odbor pod predsedstvom rojaka Franka Simonicha. Konvencija se je začela 17. avgusta. Delegati so zborovali v veliki dvorani moderno urejenega hotela Town House na State Ave. Prav gotovo pomeni 22. redna konvencija in sklepi, ki so jih na njej zborovalci sprejeli, pomemben mejnik v de-

javnosti te velike in močne slovenske organizacije, ki deluje med ameriški Slovenci že nad pol stoletja in danes razpolaga s premoženjem osem in pol milijona dolarjev. Pri vseh naših organizacijah v Ameriki je danes žal čutiti upadanje članstva. To je pač naraven pojav, ki ga je mogoče preprečiti le s prilivom novega članstva — mlade generacije. Prepričani smo, da je 22. konvencija ABZ tudi na to pomembno vprašanje našla zadovoljiv odgovor.

SOPRANISTKA IVANČIČEVA BO ŠTUDIRALA V JUGOSLAVIJI

Kakor poroča Prosveta je naša mlada rojakinja Dolores Ivanchich iz Milwaukee nedavno z odliko dovršila glasbeno šolo na državni univerzi v Madisonu, Wis. Ob tej priliki je imela v Madisonu tudi samostojni koncert. Pela je arije skladateljev Händla, Wagnerja, Beethovena, Bizeta in Debussyja. Mlada sopranistka je prejela državno štipendijo za enoletni študij glasbe v Jugoslaviji. V Ljubljano odpotuje v septembru. Pristrčno jo že zdaj pozdravljamo!

IZ KANADE

PRAZNIK JULIJSKE VSTAJE

Kakor vsa zadnja leta so tudi letos Kanadčani jugoslovanskega rodu svečano proslavili kanadsk narodni praznik in praznik julijske vstaje jugoslovanskih narodov. Slavje v obliki že tradicionalnega piknika je bilo spet na obsežni farmi prijatelja Jugoslavije majorja Williama Jonesa v Wellandu pri Torontu. Okrog 800 obiskovalcev se je zbralo na farmi Beograd, ki je bila za to slavje lepo okrašena z zelenjem, med katerim so bili veliki napisi o slogi Kanadčanov jugoslovanskega rodu, za mir na svetu ter za prijateljstvo med Jugoslavijo in Kanado.

Proslavo je organiziral poseben odbor, v katerem so bili predstavniki iz raznih krajev pokrajine Ontario, vodil pa jo je sindikalni funkcionar iz Wellanda, Milan Bosnić. V začetku so član skupščine kanadske pokrajine Ontario A. Morningstar, jugoslovanski veleposlanik v Kanadi D. Belovski, jugoslovanski generalni konzul v Torontu V. Stanić ter izseljenske matice iz Jugoslavije.

Glavni govornik na proslavi je bil domačin major William Jones, ki je poudaril, da morajo biti Jugoslavlani v Kanadi ponosni na svoj nacionalni izvor, delo in ustvarjalno moč ljudstva, iz katerega so zrasli.

Proslava je bila združena s priložnostnim kulturno umetniškim programom, v katerem so nastopili otroci naših rojakov, Badovinčev tamburaški orkester in ukrajinska folklorna skupina iz Wellanda. Po programu je bila prosta zabava — pravi piknik. Pekli so odojke in jančke na ražnju, točili razne osvežitve pijače — seveda brez alkohola. Ker je bilo toplo, se je marsikomu stozilo po vrčku piva. Toda tudi brez tega je bilo v prijateljski družbi prijetno in veselo.

S proslave so poslali pozdravne brzojavke predsedniku Jugoslavije Josipu Brozu Titu, predsedniku kanadske vlade Lesterju Pearsonu in koordinacijskemu odboru izseljenskih matic v Beogradu.

**SLOVENSKO PODPORNO DRUŠTVO
PLANINKA V BRISBANE**

Rojak Janez Primožič iz Brisbane, nam je poslal zanimivo pismo, v katerem pravi med drugim:

»Brisbane, polmilijonsko glavno mesto federalne zvezne države Quesland leži ob istoimenski reki, ki teče skozi mesto. Reka je plovna in ima več pristanišč v mestu in okolici, kjer pristajajo zlasti tovarne ladje. Zlasti v zadnjih letih se je mesto zelo razvilo.

Kakor drugod po Avstraliji, so tudi v tem mestu prebivalci raznih narodnosti. Med drugimi že nekaj desetletij živijo tod tudi Slovenci. Zaposleni so različno, kakršne so bile pač možnosti. Med njimi so mesarji, zidarji, gradbeniki, nekateri imajo svoje prodajalnice, okrepečevalnice in podobno. Mnogi so tudi zaposleni v mestnem prometu kot vozniki avtobusov, veliko jih pa dela v raznih delavnicah kot strokovnjaki ali pomožni delavci. Število Slovencev v Brisbane ni visoko, okoli 150 z družinskimi člani. V Brisbane deluje slovensko podporno društvo Planinka, ki je bilo ustanovljeno l. 1955 in ima okrog 40 članov. Društvo prireja občasne razstave in družabne večere. Enkrat letno organizira za člane tudi izlet. K stroškom zanj prispevajo tudi iz društvene blagajne. Ob božiču priredijo božičnico za otroke članov. Delovanje tega društva bi bilo lahko bolj živahno in uspešnejše, kar je pa seveda odvisno od članov in tukajšnjih Slovencev sploh, ki bi to svoje društvo lahko izdatnejše podprli s tem, da bi se jih še več vključilo v njegovo članstvo. Na letošnjem občnem zboru, ki ga je sklicalo društvo 26. aprila se navzoči niso zedinili glede novega odbora, zato so sklenili, da se bodo ponovno sestali.

OHRANITE SVOJ JEZIK

Bivši avstralski minister za naseljevanje A. R. Downer je lani v novembru ob priliki izdajanja dokumentov o državljanstvu dejal naseljencem:

»Čeprav je v vašem interesu, da obvladate našo lepo angleščino, vas prosim, da ohranite svoje rodno govorico ter jo prenesete na svoje otroke. Ko bodo ti odrasli, bodo spoznali, kako dragoceno je to znanje.«

IZ ARGENTINE

**LIPA NAJ SE NA ARGENTINSKIH TLEH
ŠE BOLJ RAZRASTE**

Uprava jugoslovanskega časopisa Lipa, ki že peto leto izhaja v Buenos Airesu, je v nedeljo 28. junija sklicala širšo sejo predstavnikov naših društev, naročnikov in oglaševalcev lista z namenom, da bi se še bolj razrasle korenine tega našega lista v Argentini, ki je po svoji vsebini edno demokratično glasilo v teh krajih in se stvarno bori za enotnost številne jugoslovanske naselbine v Argentini in za ohranitev naših tradicij. V ta namen je uredništvo sklicalo že več sestankov. Prepričani smo in iz srca že-

limo, da je bil ta pomemben sestanek uspešen, da je rodil dobre zaključke in sklepe, ki jih bodo tudi uresničili in da bo ta naša Lipa s skupno pomočjo v prihodnje vsebinsko še bolj bogata in pestra pri našala novice in drugo zanimivo čtivo v še veliko več domov naših jugoslovanskih rojakov v Argentini in drugih državah Južne Amerike.

OBLETNICA SLOVENSKEGA DRUŠTVA

Letos v maju so vsa naša društva v Argentini kakor običajno s posebnimi prireditvami počastila 25. maj — argentinski državni praznik. Slovensko podporno društvo v Villa Devoto pa je obenem slavilo svojo 29-letnico. Izredno lepo obiskana prireditev je bila v soboto 23. maja. O pomenu te društvene obletnice je spregovoril predsednik Vjanko Batagelj, ki se je rojakom zahvalil za vso podporo, ki jo nudijo društvu. Zahvalil pa se je obenem tudi igralcem in pevcem, ki požrtvovalno prispevajo h kulturnemu življenju društva. Sledil je bogat kulturni program, v katerem so nastopili: z deklamacijami Nelly Kovačič in Dorita Znidarčič, mladinska folklorna skupina pod vodstvom Sonje Birsar, skupina otrok, ki so pod vodstvom gđe. Amande zaplesali več plesov, tenorist Albert Živec, mešani zbor pod vodstvom Jakoba Krebšlja ter ob zaključku otroški pevski zbor, ki ga vodita Hektor Bonan in Branko Ličen. Zbor je zapel dve pesmi. Mladi pevci so poslušalce tako navdušili, da so morali slovensko pesem ponoviti. Programu je sledila prosta zabava.

PRISPEVKI ZA TISKOVNI SKLAD

Marija Spik 1 \$, Albina Novak 1 \$, Kristina Kolar 1 \$, Mary Kastelic 1 \$, Johana Bomback 1 \$, Joseph Adamich 2 \$, Rozi Jurman 2 \$, Mary Matyzich 2 \$, Mary Skerlong 1 \$, Viktorija Furlan 2 \$, Jakše Ciril 1 \$, Frances Kobilica 1 \$, Rosie Kovač 1 \$, Leo Poljšak 20 \$, Guilermo Zebre 5 \$ in 10.000 din, Branko Rubeša 10 \$, John Stermole 10 \$, Paul Barbusse 1 \$, Paula Aurzada 2 \$, Charles Rak 20 \$, Frank Marolt 1 \$, John Wertin 1 can. \$, Mary Kajganič 6 can. \$, Franc Čebin 15 DM, Žgajner 1 NF, Karel Papič 10 NF, Jože Martinčič 10 NF, Franc Obidič 4 NF, Dakskobler 5 NF, Alois Moltara 10 NF, Francka Kurning 10 Hgl, Eniko 10 šv. kron, Černoša 10 šv. kron, Anton Domanjko 15 šv. kron, Franc Gril 500 din, Ivan Demšar 500 din, Fani Sališnik 1000 din, Angela Volk 2000 din, Milan Marcijan 1000 din, Hinko Borišek 1500 din, Josef Jaklič 1000 din, Milan Pakiž 3000 din.

Jakob Selak daroval od skupine francoskih rojakov iz La Machine 30 NF, Ivan Demšar od skupine francoskih rojakov iz Pas de Calaisa 80 NF, vodje skupin: Jazbinšek Anton, Pribošek Ivan, Planinc Jože in Pučko Matevž od skupine francoskih rojakov Moselle (Freyming, Merlebach) 200 NF. Glogovšek Stanko vodja skupine društva Slavček iz Freyming-Merlebach pa je zbral 180 NF.

Prispevek za Skopje: Franc Gril od skupine društva Sv. Barbara iz Holandije 100 hol. guldnov, Tony Resnik 5 angl. funtov.

Ugodnejši pogoji za izseljence

Zvezni in organizacijski politični zbor zvezne skupščine bosta na prvih sejah v jeseni obravnavala predlog novega zakona o jugoslovanskem državljanstvu. Predlog tega zakona so v organih zveznega izvršnega sveta že sprejeli in z njegovimi glavnimi težnjami se strinja tudi več skupščinskih odborov. Glede na sedanje predpise, predvideva predlog novega zakona naslednje bistvene novosti: sprejema se načelo tolerance dvojnega državljanstva, predvideni so ugodnejši pogoji za pridobivanje jugoslovanskega državljanstva za jugoslovanske izseljence in drugačne osnove za prenehanje jugoslovanskega državljanstva.

Jugoslovansko državljanstvo bi se pridobilo: z rodom, rojstvom na ozemlju Jugoslavije, prirojenostjo in po mednarodnih pogodbah.

Jugoslovansko državljanstvo si lahko pridobi s prirojenostjo tujec, ki je vložil prošnjo za sprejem v naše državljanstvo, če izpolnjuje naslednje pogoje: da je star 18 let, da je izbrisan iz dotedanjega državljanstva, oziroma da mu je zajamčeno, da bo izbris dobil, če bo sprejet v jugoslovansko državljanstvo, in da se je do vložitve prošnje mudil tri leta nepretrgoma v naši deželi. Kot poseben pogoj se zahteva tudi to, da je iz tujčevega vedenja mogoče sklepati, da bo lojalen državljan Jugoslavije. Če tuja država ne dopusti izbrisa, ali če postavlja za izbris pogoje, ki jih ni mogoče izpolniti, bo zadostovala samo izjava tujca, da se odreka tujemu državljanstvu.

Jugoslovanski izseljenci in člani njihovih družin ne bi bili podvrženi tem normam. Za polnoletne jugoslovanske izseljence bi bil pogoj za pridobitev jugoslovanskega državljanstva samo ta, da bodo lojalni državljani SFR J. Jugoslovansko državljanstvo bi lahko sprejeli tudi, če ne živijo na ozemlju Jugoslavije.

Glede pridobitve jugoslovanskega državljanstva s prirojenostjo predvideva predlog zakona nekatere spremembe v zdaj veljavnih pogojih. Tako je predvideno, da je izseljenec, ki prosi za sprejem v jugoslovansko državljanstvo, preživel tri leta na ozemlju Jugoslavije namesto pet let po sedanjih predpisih. Kot pogoj ni predvideno, da je sposoben za delo in da se je mudil na ozemlju ene republike najmanj dve leti. Glede otrok, rojenih v tujini, je zakonski pogoj prijava otroka v petih letih od dneva rojstva, podaljšana od otroka ob polnoletnosti.

Predlog zakona, ki je sprejel načelo tolerance dvojnega državljanstva, predvideva, da jugoslovanski izseljenci, ki so sprejeli tuje državljanstvo, ostanejo jugoslovanski državljani razen v primerih, v katerih je na njihovo prošnjo ali po drugi zakonski osnovi jugoslovansko državljanstvo prenehalo. S toleranco dvojnega državljanstva niso okrnjene suverene pravice Jugoslavije, ker se bo

v odnosu na naše državljane uporabil jugoslovanski zakon.

Kar zadeva prenehanje jugoslovanskega državljanstva, predvideva zakon štiri pogoje za to: odpust, odpoved, odvzem in po mednarodnih pogodbah. Odsotnost ni predvidena kot pogoj za prenehanje državljanstva; pravica do odpovedi jugoslovanskega državljanstva bi se razširila tudi na tiste naše državljane, ki stalno živijo v tujini, ne glede na to, kje so rojeni. V pogledu odvzema državljanstva proučujejo ustavno določbo, po kateri se lahko državljanstvo odvzame samo jugoslovanskemu izseljencu, ki škoduje mednarodnim in drugim interesom države, pa ima tudi tuje državljanstvo.

Vprašanja in odgovori

UVOZ AVTOMOBILA

V inozemstvu živim že pet let in imam ob vrnitvi v domovino pravico pripeljati s seboj osebni avtomobil. Zanima me, koliko odstotkov je treba plačati in od katere vsote, koliko se plača za nov avtomobil in koliko za rabljenega, kar verjetno ni enako. Za vaš odgovor se vam že vnaprej zahvaljujem.

Š. U. Francija

Po informacijah, ki smo jih dobili na upravi carine, velja glede carine ista tarifa za star kakor za nov uvožen avtomobil. To se pravi, da se vzame za osnovo cena novega avtomobila. Če je cena za uvoženi avtomobil s prostornino do 1.500 cm³ na primer 1.000 dolarjev, znašajo skupne uvozne davščine 861.480 dinarjev. Bolj natančna pojasnila glede obračunavanja uvoznih davščin boste našli v »Vodniku po pravnih predpisih za jugoslovanske izseljence« na strani 33.

SOCIALNO ZAVAROVANJE V JUGOSLAVIJI

Prosil bi Vas, če bi mi lahko sporočili, ali se dobi v obliki knjižice izveček o jugoslovanskem socialnem zavarovanju in kje bi tako knjižico lahko naročil.

D. M. Nemčija

S področja socialnega zavarovanja pri nas, so do sedaj izšle tri knjižice:

»Predpisi o zdravstvenem zavarovanju s pripombami in sodno prakso« iz leta 1962,

»Predpisi o invalidskem zavarovanju s pripombami in sodno prakso« iz leta 1961, in

»Predpisi o pokojninskem zavarovanju s pripombami in sodno prakso« iz leta 1960.

Vse tri lahko naročite pri upravi »Službene novine« v Beogradu. Morate pa pripisati, da želite knjižice v slovenskem jeziku. Na željo vam jih lahko preskrbimo tudi mi.

28. Minilo je nekaj tednov. Bil sem vedno bolj nemiren. Ko sem izvedel, da se v Loki mudi sam gospod škof, sem sklenil, da odidem k njemu in prosim za Agato. Škof me je sprejel in povedal sem mu vse, kar mi je težilo srce. Nemalo sem se začudil, ko sem izvedel, da našo Agato dolže, da je čarovnica. Povedal mi je tudi, da jo bodo sodili in delali z njo poskus na vodi. Če se bo izkazalo, da je nedolžna, potem bo vse prav; če pa ne, jo bodo zažgali na grmadi. Škof mi je hotel pomagati.

29. Na dan svetega Tiburcija je bila sodba. Zbrali so se ljudje od blizu in daleč. Na trati za laškim obzidjem je bil oder, zraven sodniki in poleg njih birič z mučilnim orodjem. Vse je bilo naređ, ko so Agato pripeljali iz mesta. Kaj takega, da bi v Loki sodili čarovnici, niso niti najstarejši ljudje pomnili, mlado in staro je pridrlo vkup in čakalo z odprtimi očmi in usti, kaj bodo rekli sodniki in kaj bo z nesrečnico počel rabelj, ki je prišel iz Ljubljane.

28. A few weeks passed. I was growing more and more restless. When I heard that his reverence, the bishop had come to Loka, I made up my mind to go to him and beg for Agatha. The bishop received me and I told him everything I had at heart. I was greatly taken aback when I heard that our Agatha was accused of witchcraft. He said she would be tried and sent to the ordeal by water. If she could prove her innocence, everything would be all right; if not, she would be sent to the stake. The bishop wanted to help me.

29. The trial took place on St. Tiburci Day. People came from near and from afar. On the meadow beyond the town walls was a raised platform, there were judges and beside them a hangman supplied with instruments of torture. Everything was ready when Agatha was brought from the town. Nobody, not even the oldest people at Loka had ever seen the like of it, a woman charged with witchcraft. So the old and the young assembled and waited with wide eyes and open mouths to see what the hangman who had come from Ljubljana would do to the unlucky girl.

28. Pasaron algunas semanas. Mi intranquilidad aumentaba. Al averiguar que el propio señor obispo se hallaba en Loka, resolví visitarlo y rogar por Agata. Dicho y hecho. El obispo me aceptó y le dije todo lo que me apenaba. Me asombré muchísimo al saber que se acusaba a nuestra Agata de ser hechicera. Me dijo además que será juzgada y le harán la prueba del agua. Si se comprobase que es inocente estaría todo en orden, si no, la quemarían sobre la hoguera. El obispo deseaba ayudarme.

29. El juicio se hizo en el día de San Tiburcio. Se reunieron gentes de todas partes. Sobre el césped, detrás de Laško había un tablado, próximos los jueces y cerca de ellos el encargado de los instrumentos de tortura. Todo estaba preparado cuando trajeron a Agata desde la ciudad. Cosa parecida, de que juzgacen en Loka a una hechicera no lo recordaban ni los más viejos; el pueblo se amontonó y esperó con los ojos y boca abiertos, que dirán los jueces y que hará con la desgraciada el verdugo llegado desde Ljubljana.

28. Quelques semaines passèrent. J'étais de plus en plus inquiet. Quand j'ap-

pris que l'évêque lui-même était à Loka, je décidai d'aller chez lui intercéder pour Agathe. Sitôt dit, sitôt fait! L'évêque me reçut et je lui dis tout ce qui me pesait sur le cœur. Je m'étonnai fort lorsque j'appris qu'on accusait Agathe d'être une sorcière. Il me dit aussi qu'on la jugerait et mettrait à l'épreuve de l'eau. S'il s'avère qu'elle est innocente, tout ira bien; sinon, on la brûlera sur le bûcher. L'évêque acceptait de m'aider.

29. Le jugement eut lieu le jour de la St. Tiburce. Les gens de près et de loin se rassemblèrent. Sur la pelouse derrière les murs il y avait une estrade, à côté, les juges et le bourreau avec ses instruments de torture. Tout était en place quand on amena Agathe de la ville. Personne ne se souvenait qu'on eût jamais jugé une sorcière à Loka. Jeunes et vieux affluèrent sur les lieux, attendant, la bouche et les yeux ouverts, ce que les juges et ce que le bourreau, qui était venu de Ljubljana, ferait de la malheureuse.

28. Etliche Wochen verstrichen. Ich wurde nach und nach unruhiger. Als ich erfuhr, daß Herr Bischof selber in Loka weile,

faßte ich den Entschluß, zu ihm zu gehen und für Agata zu bitten. Gesagt, getan. Der Bischof empfing mich und ich erzählte ihm alles, was mein Herz bedrückte. Ich erstaunte nicht wenig, als ich erfuhr, daß man unsere Agata beschuldige, sie sei eine Hexe. Er teilte mir auch mit, man werde über sie Gericht halten und die Wasserprobe an ihr vornehmen. Sollte sich herausstellen, daß sie unschuldig ist, dann wird ihr Recht widerfahren; im entgegengesetzten Fall soll sie auf dem Scheiterhaufen verbrannt werden. Der Bischof trachtete mir zu helfen.

29. Am Tage des hl. Tiburtius wurde Gericht gehalten. Von nah und fern strömten die Leute herbei. Auf der Wiese hinter der Stadtmauer von Loka wurde ein Gerüst errichtet, da standen die Richter, neben ihnen der Scherge mit dem Foltergerät. Alles war bereit, als Agata aus der Stadt herbeigeführt wurde. Sogar die ältesten Leute konnten sich nicht erinnern, daß in Loka je über Hexen Gericht gehalten würde. Jung und alt kam zusammengeströmt und alle warteten mit aufgerissenen Augen und Mündern, was die Richter sagen würden und was der Henker, der aus Ljubljana gekommen war, mit der Unglücklichen tun werde.

ZGODOVINSKI
ROMAN

Napisano po

IVANU TAVČARJU

Ilustriral Ive Subic

30 31

30. Agato so potem sodniki pričeli izpraševati. Hoteli so vedeti, kdaj in kje se je prvič srečala s hudičem. Tudi so vpraševali, kako je delala točo in ali je odhajala na Slivnico, kjer imajo čaravnice svoja zborovanja. Hoteli so vedeti, če je jezdila na prašičku ali na kaki drugi živali. Ko je Agata na vsa ta vprašanja molčala, ker ni imela kaj odgovoriti, so iz množice poklicali moškega, ki ga ni nihče poznal. To pa je bil Marks, tisti Marks, ki ga je Agata pri plesu zavrnila...

31. Marks je stopil pred sodnike in se do tal priklonil. Govoril je, da mu je Agata s čaranjem spravila v stegno iglo, kremen in žebelj in da mu je zaradi tega pričela noga gniti. Pripovedoval je tudi, da je videl Agato večkrat, kako je ob mladem mesecu jezdila na prašičku in se dvigala visoko pod nočno nebo. Povedal je tudi, da ga je takrat med plesom začarala in unetila ogenj v nogi. Ko so se sodniki ozrli v Agato in jo vprašali, če je vse to res, je dekle samo odkimalo.

30. Then the inquest began. The judges wanted to know when and where Agatha had first met the Devil. They asked her how she made hail and whether she used to go to Slivnica where witches held their assemblies. They inquired whether she had ridden on pigs or any other animal. Since Agatha kept silent, she simply did not know what to answer, they summoned a man from the crowd that nobody knew. And that was Marks, whom Agatha had refused to dance with...

31. Marks came before the judges and gave a low bow. He said Agatha had by witchcraft driven a needle, flint, and nail in his thigh, on account of which his leg had begun to putrefy. He also said he had often seen Agatha at new moon riding on a pig and rising high into the night sky. He maintained she had bewitched him while dancing and had kindled fire in his leg. When the judges looked at Agatha and asked her if it was true, she just shook her head.

diablo. También le preguntaron, cómo había hecho el granizo y si visitaba Slivnica, lugar donde las brujas tenían sus reuniones. Querían saber si había cabalgado sobre algún cerdo u otro animal. Como Agata callaba ante todas estas preguntas, pues no tenía que contestar, llamaron de entre el gentío a un hombre a quien nadie conocía. Este era Marx, aquel Marx a quien Agata rechazó durante aquel baile...

31. Marx se ubicó ante los jueces y se inclinó profundamente. Relató que Agata con hechizos le había metido una aguja, una piedra y un clavo en la pierna, y que por ello comenzó a infectarse. También contó que varias veces había visto a Agata como durante la luna nueva montaba un cerdo y se elevaba muy alto en el cielo nocturno. También dijo, que una vez durante el baile le hechizó y metió fuego en la pierna. Al mirar los jueces a la muchacha y preguntarle si todo esto era verdad, Agata negó con la cabeza.

aussi comment elle faisait la grêle et si elle allait à Slivnica, où les sorcières tenaient leurs réunions. Ils voulaient savoir si elle montait un cochonnet ou quelque autre animal. Comme Agathe se taisait parce qu'elle n'avait rien à répondre, on appela dans la foule un homme que personne ne connaissait. C'était Marx, ce Marx avec lequel Agathe avait refusé de danser...

31. Marx s'avança devant les juges, s'inclinant jusqu'à terre. Il dit qu'Agathe lui avait fait entrer dans la cuisse par sortilège une aiguille, un silex et un clou, et que sa jambe avait commencé à pourrir. Il raconta aussi qu'il avait vu plusieurs fois Agathe monter un cochonnet à la nouvelle lune et s'élever haut dans le ciel nocturne. Il dit aussi qu'elle l'avait ensorcelé au cours de la danse et mis le feu dans sa jambe. Quand les juges se tournèrent vers Agathe et lui demandèrent si tout cela était vrai, la jeune fille se contenta de hocher la tête.

Male mit dem Teufel getroffen habe. Sie befragten sie auch, wie sie den Hagel erzeugte und ob sie auch auf die Slivnica, wo die Hexen ihre Zusammenkünfte halten, zu gehen pflegte. Sie wollten wissen, ob sie ein Schweinchen oder ein anderes Tier geritten habe. Als Agata auf alle diese Fragen schwieg, denn sie hatte ja keine Antwort zu geben, riefen sie einen Mann aus der Menge herbei, den niemand kannte. Das war aber niemand anderer als Marks, derjenige Marks, den Agata beim Tanz zurückgewiesen hatte.

31. Marks trat vor die Richter und verneigte sich bis auf den Boden. Er behauptete, Agata hätte ihm kraft ihrer Hexerei eine Nadel, einen Quarzstein und einen Nagel in den Schenkel getrieben, deswegen habe sein Bein zu faulen begonnen. Er erzählte auch, er habe Agata wiederholt gesehen, wie sie sich bei Neumond, auf einem Schweinchen reitend, hoch hinauf unter den nächtlichen Himmel hob. Er erzählte auch, daß sie ihn damals während des Tanzes verhext und in seinem Bein Feuer entfacht habe. Als die Richter ihre Blicke auf Agata richteten und sie fragten, ob es dem wirklich so sei, hat das Mädchen nur abgewinkt.

30. Después comenzaron los jueces a interrogarla. Querían saber cuándo y dónde se había encontrado por vez primera con el

30. Puis les juges se mirent à questionner Agathe. Ils voulaient savoir quand et où elle avait rencontré le diable pour la première fois. Ils lui demandèrent

30. Dann begannen die Richter Agata zu verhören. Sie wollten wissen, wann und wo sie sich zum ersten

Slovenščina za vas

Slovene for you

Esloveno para Ud.

SEDMA VAJA

SEVENTH LESSON

SEPTIMA LECCIÓN

Učenci: Dobro jutro, tovariš profesor!

Pupils: Good morning, teacher!

Alumnos: ¡Buenos dias, señor profesor!

Prof.: Dobro jutro, Zdaj imamo slovenščino. Kaj imamo sedaj, David?

Professor: Good morning, pupils. Now we are having a Slovene class. What are we having now, David?

Profesor: ¡Buenos dias, alumnos! Ahora tenemos clase de esloveno. ¿Qué tenemos ahora, David?

David: Zdaj imamo slovensčino.

David: Now we are having o Slovene class.

David: Ahora tenemos clase de esloveno.

Prof.: To je robec. Kaj imam v roki?

Professor: This is a handkerchief. What do I have in my hand?

Profesor: Esto es un pañuelo. ¿Qué tengo en la mano?

Učenec: V roki imate robec.

Pupil: You have a handkerchief in your hand.

Alumno: En la mano tiene Ud. un pañuelo?

Prof.: Kje imate vi robec?

Professor: Where do you have your handkerchief?

Profesor: ¿Dónde tiene Ud. el pañuelo?

Učenec: Moj robec je v žepu.

Pupil: My handkerchief is in my pocket.

Alumno: Mi pañuelo está en el bolsillo.

Prof.: Ali imate kapo ali klobuk?

Professor: Do you have a cap or a hat?

Profesor: ¿Tiene Ud. gorro o sombrero?

Učenec: Imam kapo.

Pupil: I have a cap.

Alumno: Tengo un gorro.

Prof.: Kje imate ravnilo?

Professor: Where do you have your ruler.

Profesor: ¿Dónde tiene la regla?

Učenec: Ravnilo imam na mizi.

Pupil: I have my ruler on the table.

Alumno: La regla está sobre la mesa.

Prof.: Ali imate sestro, Ivan?

Professor: Do you have a sister, John?

Profesor: ¿Tiene Ud. hermana, Juan?

Ivan: Da, imam tri sestre.

John: Yes, I have three sisters.

Juan: Sí, tengo tres hermanas.

Prof.: Ali imate brata, Edvard?

Professor: Do you have a brother, Edward?

Profesor: ¿Tiene Ud. hermano, Eduardo?

Edvard: Imam štiri brate.

Edward: I have four brothers.

Eduardo: Sí, tengo cuatro hermanos.

David: Kaj imaš na glavi?

David: What do you have on your head?

David: ¿Qué tienes en la cabeza?

Ivan: Na glavi imam lase.

John: I have hair on my head.

Juan: En la cabeza tengo cabellos.

Prof.: Ali ima Ivan črne lase?

Professor: Does John has black hair?

Profesor: ¿Tiene Juan cabellos negros?

Učenec: Da, on ima črne lase.

Pupil: Yes, he has black hair.

Alumno: Sí, él tiene cabellos negros.

Prof.: Ali imate tudi vi torbo?

Professor: Do you have a bag also?

Profesor: ¿Tiene Ud. también una cartera?

Učenec: Ne, nimam.

Pupil: No, I don't.

Alumno: No, no tengo.

Prof.: Ali imajo vaši prijatelji denar?

Professor: Do your friends have money?

Profesor: Tienen sus amigos dinero?

Učenec: Da, oni imajo denar.

Pupil: Yes, they have money.

Alumno: Sí, ellos tienen dinero.

Sedanji čas glagola »Imeti«

Present Tense and Present Continuous Tense of the Verb »to have«

Verbo auxiliar »Imeti — Tener o Haber«

Trdilna oblika:

Vprašalna oblika:

Nikalna oblika:

Imam imamo
imaš imate
ima imajo

(Ali) imam? (ali) imamo?
(ali) imaš? (ali) imate?
(ali) ima? (ali) imajo?

Nimam nimamo
nimaš nimate
nima nimajo

Jugoslovani doma in tujini, ki razpolagajo s tujo valuto, lahko kupujejo s posredništvom JUGOEXPORTA vse blago v naših trgovinah z 20% popustom.

Prav tako lahko kupujejo blago z istim popustom tuji državljani, ki imajo tuja plačilna sredstva.

Z 20% popustom kupite lahko naslednje proizvode:

Gradbeni in ves drugi material za zidanje stanovanj in hiš. Gotova nova stanovanja, nove montažne in druge hiše, vse vrste turističnih hiš in to takrat, če so koristniki deviznih sredstev naši državljani, ki gradijo ali kupujejo za svoje potrebe ali potrebe svoje družine. Prav tako se lahko plačajo gradbene in obrtniške usluge v zvezi z izgradnjo stanovanj ali hiš, kakor tudi transport gradbenega materiala do gradbišča.

Vse vrste pohištva, preproge, tekstil, usnjene in gumijaste proizvode in usnjeno galanterijo.

Umetniške slike, glasbene instrumente, gramofonske plošče, knjige, časopise, šolske in risarske potrebščine.

Vse vrste električnih naprav, tehnično in industrijsko blago za gospodinjstvo, pisalne stroje, lovske in zračne puške s priborom.

Motorje, mope, skuterje, kolesa in dele.

Motorne in druge čolne.

Vso poljedelsko opremo, poljedelske stroje in naprave z deli.

Vse vrste motorjev.

Pri navedenem blagu je mišljeno vse, kar je na našem tržišču, razen prehranske industrije, tobaka in goriva za motorje in avtomobile.

JUGOSLOVANSKE PROIZVODE JE MOGOČE KUPITI NA TA NAČIN V NASLEDNJIH VALUTAH:

ameriški dolar, kanadski dolar, angleški funt, francoski frank, nemška marka ZRN, italijanska lira, holandski gulden, belgijski frank, švedska krona, avstrijski šiling, danska krona, švicarski frank, norveška krona, iraški dinar.

Izdali bomo KATALOGE s cenami, fotografijami in tehničnim opisom blaga.

Zahtevajte KATALOGE, ki jih bomo pošiljali brezplačno.

Način plačila:

Preko banke — Z vplačilom preko inozemske banke, z nalogom (virmanom) v breme deviznega računa pri jugoslovanskih bankah, z nalogom (virmanom) v breme deviznega računa jugoslovanskih državljanov s stalnim bivanjem v inozemstvu, z nalogom v breme deviznega računa inozemskih pravnih in fizičnih oseb pri jugoslovanskih bankah.

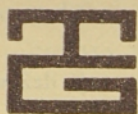
Preko čeka — S čeki in to: z inozemskim bančnim čekom, ki mora biti naslovljen na JUGOEXPORT, Beograd, in mora na njem biti napisano ime in priimek koristnika, njegovo stanovanje in kraj. Z inozemskim travelers čekom, če ima oba podpisa kupca. S turističnimi čeki Narodne banke na dinarje, če so izstavljeni v eni od držav, katerih valute so upoštevane pri tej prodaji.

Preko pošte — Z vplačilom preko pošte po mednarodni poštni nakaznici ali po telefonski poštni nakaznici, ki mora biti naslovljena na JUGOEXPORT, Beograd. Obvezno je navesti tudi ime in priimek koristnika in točen naslov.

Nakazila preko pošte veljajo za sedaj samo za naslednje države: Zahodna Nemčija, Svica, Italija, Belgija, Francija, Švedska in Avstrija.

JUGO EX PORT

BEOGRAD, Kolarčeva 1/I
JUGOSLAVIJA

PODJETJE ZA INŽENIRSKO TEHNIČNE GRADNJE

TEHNOGRADNJE

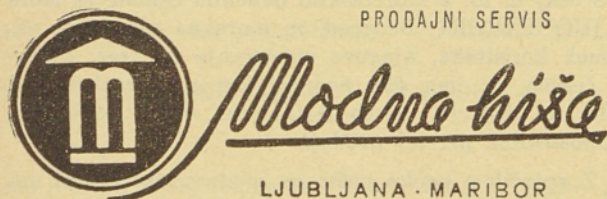
MARIBOR, Strma ulica 10a

izvaja in projektira v inženirsko tehnično stroko
spadajoča dela

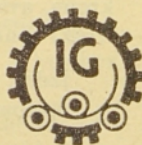
Sedaj izvaja podjetje dela na dolinskem jezu
in elektrarni Kruščica — Lika, na elektrarni
Srednja Drava I. in na mostovih prek Eufrata v Siriji

VSE ZA DOM,
SLUŽBO,
IZLET ALI DOPUST

vam nudi

Pri nakupu za devize ali čeke dajemo
20 % popusta

KOVINSKA
INDUSTRIJA
IG
PRI LJUBLJANI

izdeluje:

sode in hobočke za kemično
in prehrabeno industrijo,
kante iz pocinkane in črne
pločevine,
opremo za galvanizacijo,
poljedelske naprave,
kovinsko galanterijo
in druge v kovinsko stroko
spadajoče izdelke

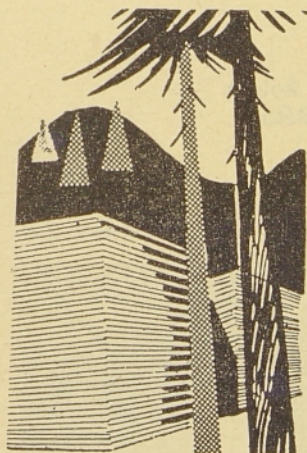
VELETEKSTIL

LJUBLJANA

trgovsko podjetje
s tekstilom
na debelo in drobno

vabi

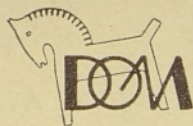
cenjene potrošnike, da si
ogledajo dobro sortirano zalogo
v vseh njenih poslovalnicah
v Ljubljani

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

proizvaja in prodaja vse vrste
gozdnih sortimentov in opravlja
vsa druga dela

TRGOVSKO
IZVOZNO PODJETJE
ZA DOMAČO
IN UMETNO OBRT

LJUBLJANA

MESTNI TRG 24

odkupi in prodaja izdelke
domače in umetne obrti Slovenije
in Jugoslavije
Poleg prodaje na notranjem trgu
v en gros in poslovalnicah obsega
dejavnost podjetja tudi izvoz iz-
delkov domače in umetne obrti ter
uvoz artiklov široke potrošnje

Kmetijska zadruga Slovenj Gradec

s svojimi obrati:

posestvi
strojni park
kmetijski obrat
in obrati mesarije

kupi in prodaja vse kmetijske pridelke,
oskrbuje potrošnike z reprodukcijskim
materialom in opravlja strojne usluge

ZAVODI

Crvena
Zastava

KRAGUJEVAC

prodajajo osebne avtomobile »ZASTAVA« jugoslovanskim državljanom za tuja plačilna sredstva
Vplačilo za nakup osebnega avtomobila lahko nakažete po inozemski banki v korist žiro računa
ZAVODA CRVENA ZASTAVA pri Narodni banki
filiala Kragujevac št. 114-11/1-4 z navedbo
točnega naslova koristnika

CENE AVTOMOBILOV:

»ZASTAVA 750« stane 990 ameriških dolarjev
»ZASTAVA 1300« stane 1860 ameriških dolarjev
Cene se računajo za dobavo fco tovarna Kragujevac

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

AVTOMOBIL »ZASTAVA 750«

Motor

Število valjev (cilindrov)	4
Skupna prostornina	767 cm ³
Maksimalna moč pri 4800 o/min.	29 KM
Premier in hod bata	62 × 63,5 mm
Stopnja kompresije	7,5
Hitrost	110 km/h

Menjalnik

4 brzine in vzvratna vožnja
druga, tretja in četrta brzina so sinhronizirane

Zavore

Hidravlična z delovanjem na vsa štiri kolesa
Mehanična z delovanjem na zadnja kolesa

Gume — dimenzije	5,20 — 12
Električna instalacija	12 V

AVTOMOBIL »ZASTAVA 1300«

Motor

Število valjev (cilindrov)	4
Skupna prostornina	1295 cm ³
Maksimalna moč pri 5200 o/min.	65 KM
Premier in hod bata	72 × 79,5 mm
Stopnja kompresije	8,8
Hitrost	140 km/h

Menjalnik

4 brzine in vzvratna vožnja
druga, tretja in četrta brzina so sinhronizirane

Zavore

Hidravlična z delovanjem na vsa štiri kolesa
Mehanična z delovanjem na zadnja kolesa

Gume — dimenzije	5,60 S — 13
Električna instalacija	12 V

Za vsa točnejša pojasnila
se obrnite na naslov:

ZAVODI

CRVENA ZASTAVA

Sektor izvoz — uvoz

Beograd

Gavrila Principa 44

*Tiho prihaja
ješen
v naše kraje ...*

ROBANOV KOT
(v ozadju Ojstrica)

foto: KOMPAS

foto: F. Peršak

DOBROVO
V BRDIH

foto: F. Peršak

VITANJE